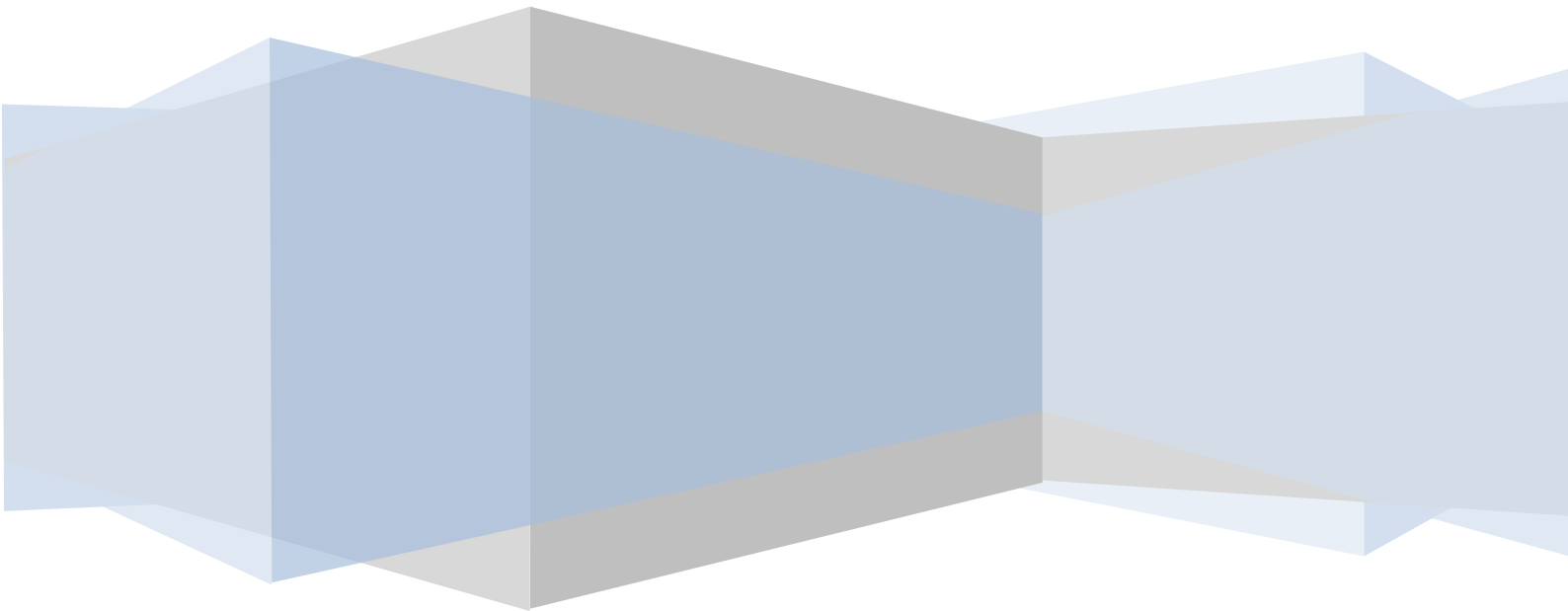

ΑΝΩΤΑΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ
ΤΟΜΕΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ- ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ: ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ

Πατεράκης Αριστείδης

Επιβλέπων Καθηγητής: Κοτσιέρη Ευαγγελία

Ευχαριστίες,

Με την ολοκλήρωση της Πτυχιακής Εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου για την καθοδήγηση που μου προσέφερε, για τις επιστημονικές και πολύτιμες υποδείξεις του, καθώς επίσης και για την υποστήριξή του.

Επίσης ευχαριστίες εκφράζονται στην οικογένεια και τους φίλους μου που με στήριξαν καθ' όλη τη διάρκεια της παρούσας πτυχιακής εργασίας, για την αστείρευτη αγάπη, στήριξη και υπομονή καθ' όλη τη διάρκεια της προσπάθειάς μου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πολλές φορές οι φοιτητές της λογιστικής απορούν όταν μαθαίνουν ότι το επάγγελμα του ορκωτού λογιστή και το επάγγελμα απλά του λογιστή είναι δύο διαφορετικά επαγγέλματα με τελείως διαφορετικές επαγγελματικές προοπτικές μεταξύ τους. Μάλιστα για τους νέους φοιτητές τίθεται το ζήτημα για το ποια από τις δύο κατευθύνσεις να επιλέξει, μιας και τα δύο αντικείμενα απαιτούν υψηλό επαγγελματισμό και επίπεδο γνώσεων, που οδηγούν στην λήψη αποφάσεων που είναι καθοριστικές για την πορεία μιας επιχείρησης. Η εργασία αυτή έχει ως σκοπό την προσέγγιση του επαγγέλματος του Ορκωτού Λογιστή Ελεγκτή το οποίο δεν είναι τόσο ευρέως γνωστό όσο του απλού λογιστή.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει ως στόχο να αναλύσει διεξοδικά το επάγγελμα του ορκωτού λογιστή ελεγκτή και τον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο. Συγκεκριμένα αναπτύσσονται όλα όσα είναι απαραίτητα να γνωρίζει ένας ενδιαφερόμενος φοιτητής ή ενδιαφερόμενος που θέλει να ενημερωθεί για το επάγγελμα του ορκωτού λογιστή ελεγκτή.

Τα σημεία τα οποία τονίζονται είναι η έννοια της ελεγκτικής αλλά και η ιστορία της, το περιεχόμενο του επαγγέλματος, ο σκοπός του και οι προοπτικές του. Σκόπιμο σε αυτό το σημείο είναι να αναφερθεί συνοπτικά η οργάνωση του θέματος της εργασίας. Η εργασία αποτελείται από 5 κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρονται γενικά στοιχεία, όπως η έννοια της ελεγκτικής, η ιστορία της ελεγκτικής στην Ελλάδα και διάφορες διακρίσεις ελεγκτικής.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρατίθενται η έννοια του εσωτερικού ελέγχου και αναλύεται διεξοδικά.

Στο τρίτο κεφάλαιο επισημαίνεται η έννοια του εξωτερικού ελέγχου αντίστοιχα.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρονται αναλυτικά το επάγγελμα του ορκωτού λογιστή και ο τρόπος εισαγωγής στο επάγγελμα.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας παρουσιάζονται ορισμένα στατιστικά στοιχεία για τους ελέγχους που διενεργούνται στις επιχειρήσεις.

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	6
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	6
1.1 Η έννοια της ελεγκτικής.....	6
1.2 Ιστορική εξέλιξη της ελεγκτικής.....	7
1.3 Η ελεγκτική στην Ελλάδα	8
1.4 Διακρίσεις Ελέγχου	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	12
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.....	12
2.1 Η έννοια του εσωτερικού ελέγχου.....	13
2.2 Σκοπός εσωτερικού ελέγχου.....	15
2.3 Πρότυπα εσωτερικού ελέγχου	16
2.4 Μέθοδοι μελέτης εσωτερικού ελέγχου.....	17
2.5 Χαρακτηριστικά ενός εσωτερικού ελέγχου.....	21
2.6 Βασικές αρχές συστήματος εσωτερικού ελέγχου.....	22
2.7 Αδυναμίες συστήματος εσωτερικού ελέγχου	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	25
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.....	25
3.1 Η έννοια του εξωτερικού ελέγχου	25
3.2 Σκοπός του εξωτερικού ελέγχου	25
3.3 Είδη εξωτερικού ελέγχου	26
3.3.1 Χρηματοοικονομικός έλεγχος	26
3.3.2 Έλεγχοι αποδοτικότητας	26
3.3.3 Λειτουργικός Έλεγχος.....	27
3.3.4 Έλεγχος Συμμόρφωσης	27
3.3.5 Ειδικό Έλεγχοι	27
3.4 Πλεονεκτήματα από την χρήση εξωτερικού ελεγκτή.....	28
3.5 Μέθοδοι διενέργειας του εξωτερικού ελέγχου.....	29
3.6 Πλεονεκτήματα από την χρήση εξωτερικού ελεγκτή.....	33
3.7 Ομοιότητες και διαφορές εξωτερικού ελέγχου	34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Το επάγγελμα του ορκωτού λογιστή	36
4.1 Έλεγχος - Ελεγκτικό σώμα.....	36
4.2 Θεμελιώδεις Αρχές Ελεγκτικού Επαγγέλματος	36
4.3 Προϋποθέσεις εγγραφής Ασκούμενου Ορκωτού - Ελεγκτή Λογιστή ΑΟΕ.....	37
4.4 Προϋποθέσεις εγγραφής ΟΕΛ από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	39
4.5 Επαγγελματικές εξετάσεις.....	39
4.6 Σώμα Ορκωτών Λογιστών	41
4.7 Ιστορική εξέλιξη της οργανώσεως και λειτουργίας του Ελεγκτικού επαγγέλματος στην Ελλάδα.....	42
4.8 Ο ιδρυτικός νόμος του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.)	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Στατιστικά στοιχεία βάση ΕΛΤΕ.....	44
Συμπεράσματα.....	47
Βιβλιογραφία	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1.1 Η έννοια της ελεγκτικής

Η ελεγκτική αποτελεί έναν ιδιαίτερο επαγγελματικό κλάδο των διοικητικών-οικονομικών επιστημών, ο οποίος καθορίζει τους γενικούς κανόνες, όρους και προϋποθέσεις για τη διενέργεια του ελέγχου σε κάθε επιχείρηση και οργανισμό και έχει ως σκοπό την προστασία και τη σωστή διαχείριση των οικονομικών πόρων, καθώς και στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.¹

Η ελεγκτική ως κλάδος της οικονομικής- διοικητικής επιστήμης των επιχειρήσεων και οργανισμών είναι ταυτόχρονα τόσο επιστήμη όσο και τεχνική. Επιστήμη διότι μέσα από τη διερεύνηση παρέχει συνεχώς καινούργια γνώση και τεχνική γιατί σε συνδυασμό με την παραγόμενη επιστημονική γνώση, ικανοποιεί τις ανάγκες του ελέγχου και φέρει εις πέρας την αποστολή της.

Η ελεγκτική αποτελείται από 3 βασικά αντικείμενα:

- **Το αντικείμενο του ελέγχου:** Το οποίο περιλαμβάνει ζητήματα για το τι ακριβώς ελέγχεται, γιατί ελέγχεται, και που στοχεύει ο έλεγχος. Ενδιαφερόμενοι για την διεξαγωγή του ελέγχου είναι οι διοικούντες της επιχείρησης, οι μέτοχοι, οι πιστωτές, και γενικότερα οι συναλλασσόμενοι με αυτή.
- **Το υλοκείμενο του ελέγχου:** Αφορά τον ελεγκτή. Εξετάζει δηλαδή ποια πρόσωπα διενεργούν τον έλεγχο, ποιες προδιαγραφές πρέπει να πληρούν και ποια πρέπει να είναι τα προσόντα τους, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στα ελεγκτικά τους καθήκοντα.

---

¹ Αντώνης Παπάς (1999), «Εισαγωγή στην ελεγκτική», Αθήνα: Το οικονομικό

- **Τις διαδικασίες ελέγχου:** Οι επιστημονικές μέθοδοι και τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τη διενέργεια του ελέγχου προκειμένου να ολοκληρωθεί το ελεγκτικό έργο.

1.2 Ιστορική εξέλιξη της ελεγκτικής

Η πρώτη θεσμοθέτηση της έννοιας της ελεγκτικής, των βασικών κανόνων και αρχών που την διέπουν και του σκοπού της οριοθετείται από τα παλαιότερα χρόνια της ιστορίας του οικονομικού βίου και του πολιτισμού του ανθρώπου και ιδιαίτερα από το χρόνο της εμφάνισης των πρώτων ανταλλαγών αγαθών μεταξύ ατόμων και κοινωνικών ομάδων. Η εισαγωγή του νομίσματος σαν μονάδα μέτρησης των αξιών και ως μέσου διεξαγωγής των οικονομικών συναλλαγών, δημιούργησε την ανάγκη ελέγχου των οικονομικών συναλλαγών προκειμένου να διασφαλισθεί η διαφάνεια πράξεων και ενεργειών.

Οι πρώτες γραπτές μαρτυρίες για την ύπαρξη λογιστικών εκθέσεων με στοιχεία ελεγκτικών μαρτυριών εμφανίζονται στην αρχαία Βαβυλώνα το 3000 π.Χ. Στην αρχαία Αίγυπτο θεσπίζεται το αξίωμα των «Επιστατών» για το στοιχειώδη έλεγχο της συγκομιδής των σιτηρών και της απόδοσης των φόρων. Στην αρχαία Ελλάδα, στην περίοδο 500-300 π.Χ., απαντάται ο θεσμός του ελεγκτή για την εξέταση της διαχείρισης των Οικονομικών του Κράτους. Πιο συγκεκριμένα στην Αθήνα δημιουργήθηκε ο θεσμός των «Λογιστών» και των «Ευθυνών» οι οποίοι με προκαθορισμένη οργανωτική ιεραρχία και συγκρότηση, είχαν ως κύριο έργο, τον έλεγχο της χρηστής διαχείρισης του πλούτου των πόλεων, των ναών και των Λογαριασμών Διαχείρισης των αξιωματούχων που αποχωρούσαν από τα δημόσια αξιώματα. Στην ευθύνη των λογιστών ελεγκτών εκείνης της εποχής ανήκε το έργο της δημοσιοποίησης των ελεγκτικών τους πορισμάτων και η καταδίκη ή απαλλαγή των διαχειριστών για απάτη, παραλείψεις και παραβατική συμπεριφορά. Με ελεγκτικές αρμοδιότητες ήταν επιφορτισμένοι στην υπόλοιπη αρχαία Ελλάδα οι «Εξεταστές», «Συνήγοροι» και «Δοκιμαστήριοι» στην Αχαϊκή Συμπολιτεία, οι «Απόλογοι» στη Θάσο και οι «Αρχησκόποι» στη Φθιώτιδα. Στην εποχή της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας υπήρχαν οι «Υπατοι», οι «Κήνσορες», οι «Τιμητές» και οι «Ταμίες», με αρμοδιότητες και πρακτικές ανάλογες των ελεγκτών της αρχαίας Ελλάδας και με υποχρέωση να υποβάλλουν τις εκθέσεις των ελέγχων τους στη ρωμαϊκή Σύγκλητο για

τη διαχείριση του Δημόσιου Χρήματος. Στο Βυζάντιο, λόγω της σημαντικής παρέμβασης του κρατικού μηχανισμού στην οικονομική ζωή, ο θεσμός των λογιστών ελεγκτών ισχυροποιείται, με κύρια υπευθυνότητα την εξέλεξη και διακρίβωση της ακρίβειας των λογαριασμών του Δημοσίου και τη σωστή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών. Στη Δυτική Ευρώπη, κατά τα πρώτα χρόνια του Μεσαίωνα, δεν παρατηρούνται αξιοσημείωτες εξελίξεις στον τομέα της Ελεγκτικής. Στις αρχές της Αναγέννησης, η οικονομική και εμπορική άνθιση των πόλεων της Ιταλίας δίνει νέα ώθηση στο θεσμό του ελέγχου. Στις αρχές του 16ου αιώνα η πόλη της Πίζας είχε τον επίσημο ελεγκτή των οικονομικών της στοιχείων, ενώ το 1581 εμφανίζεται στη Βενετία η «Ένωση Επαγγελματιών Ελεγκτών». Η σημαντική γεωγραφική διεύρυνση της επιχειρηματικής δράσης πολλών εμπορικών επιχειρήσεων προκάλεσε την ανάγκη ανάθεσης μέρους του εμπορικού έργου σε τρίτους, με συνέπεια τη δημιουργία μιας γενικευμένης ανάγκης για επισκόπηση και έλεγχο των οικονομικών συναλλαγών και των αποφάσεων τους. Ο όρος Ελεγκτές (Auditors) πρωτοεμφανίζεται στη Μεγάλη Βρετανία το 1285 σε σχετικό διάταγμα του Εδουάρδου του Α', το οποίο όριζε ότι όλοι οι διαχειριστές του δημόσιου χρήματος θα ελέγχονται από τους Auditors. Στην ίδια χώρα με τον εταιρικό νόμο του 1862 αναγνωρίζεται η ανάγκη για ακριβοδίκαιη χρηματοοικονομική πληροφόρηση μαζί με την ανάγκη για ανεξάρτητο έλεγχο των λογιστικών καταστάσεων μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων. Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα την πρωτοπορία των εξελίξεων της Ελεγκτικής ανέλαβαν και φαίνεται να διατηρούν οι Η.Π.Α. με αρκετές χώρες της Δυτικής Ευρώπης, αργότερα να ακολουθούν τις εξελίξεις.

1.3 Η ελεγκτική στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, το πρώτο ουσιαστικό βήμα για την καθιέρωση εξωτερικού ελέγχου έγινε με το Νόμο 5076/1931 περί ανωνύμων εταιριών και τραπεζών, όπου προβλεπόταν η δημιουργία του Σώματος Ορκωτών Λογιστών (ΣΟΛ). Ωστόσο, ο θεσμός αυτός δε λειτούργησε, καθώς συνέχισαν να ισχύουν τα άρθρα 36-38 του 9^{ου} Νόμου 2190/1920, τα οποία όριζαν ότι οι έλεγχοι των ισολογισμών πραγματοποιούνται από δύο τακτικούς και δύο αναπληρωματικούς ελεγκτές, οι οποίοι εκλέγονταν από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Α.Ε. Το 1948

υπεγράφη σύμβαση ανάμεσα στην Ελληνική Κυβέρνηση και τη Διοίκηση Οικονομικής Συνεργασίας των ΗΠΑ, με την οποία κλήθηκαν Άγγλοι ορκωτοί λογιστές, ενώ στη συνέχεια εκδόθηκαν οι ακόλουθες υπουργικές αποφάσεις για τη διασφάλιση ύπαρξης πραγματικών ορκωτών λογιστών: 1. Υπ. αρ. 12984/13.9.49 απόφαση του Υπουργού Συντονισμού «Περί συμπληρώσεως συντονιστικού συμβουλίου θεσμού ορκωτών λογιστών». 2. Υπ. αρ. 16498/16.11.49 απόφαση του Υπουργού Συντονισμού «Περί συμπληρώσεως συντονιστικού συμβουλίου θεσμού ορκωτών λογιστών». 3. Υπ. αρ. 1001/20/29.10.50 «Περί καταρτίσεως σχεδίου Νόμου περί συντάξεως Σώματος Ελλήνων Ορκωτών Λογιστών» (Φ.Ε.Κ. Α/255/1950). Η πρώτη ουσιαστική προσπάθεια υλοποίησης των αποφάσεων αυτών για τη δημιουργία του Σώματος Ορκωτών Λογιστών έγινε το 1952, όταν συγκροτήθηκε δωδεκαμελές σώμα αποτελούμενο από καθηγητές, διευθυντές υπουργείων και τραπεζών, το οποίο όμως δε λειτούργησε ουσιαστικά μετά την παραίτηση της Κυβερνήσεως Πλαστήρα τον Οκτώβριο του 1952. Τέλος, το 1955, ψηφίστηκε το Ν.Δ. 3329 «Περί συστάσεως Σώματος Ελλήνων Ορκωτών Λογιστών» και δημοσιεύτηκε στο Φ.Ε.Κ. Α230/25.8.55, μέσω του οποίου το Σ.Ο.Λ αποτέλεσε το κύριο ελεγκτικό σώμα στην Ελλάδα μέχρι το 1992. Όσον αφορά στον εσωτερικό έλεγχο τώρα, αυτός άρχισε να εμφανίζεται στην Ελλάδα προς το τέλος της δεκαετίας του 1970. Συγκεκριμένα, το 1985 ιδρύεται με απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών (απόφαση 1457/7.6.85) το «Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Ε.Ι.Ε.Ε.)», το οποίο είναι και το αρμόδιο συλλογικό όργανο που αντιπροσωπεύει τον εσωτερικό έλεγχο στην Ελλάδα. Το Ε.Ι.Ε.Ε. απαρτίζεται από επταμελές διοικητικό συμβούλιο και έχει μέλη του πτυχιούχους ανωτάτων εκπαιδευτικών σχολών που ασκούν αποδεδειγμένα το επάγγελμα του εσωτερικού ελεγκτή. Οι διάφορες ανακατατάξεις στον επιχειρησιακό χώρο (εξαγορές και συγχωνεύσεις εταιριών, εισαγωγή εταιριών στο Χ.Α.Α.), καθώς και η οικονομική ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνέβαλαν καθοριστικά στην ανάδειξη και αναβάθμιση του εσωτερικού ελέγχου, ενώ με την απόφαση 2438 της Τράπεζας 10 της Ελλάδος έγινε λόγος για την ύπαρξη επιτροπής ελέγχου και την ανεξαρτησία της επιθεώρησης. Παράλληλα, η επιτροπή κεφαλαιαγοράς επισημαίνει με την εγκύκλιο υπ' αριθμόν 6 ότι οι Εταιρίες Λήψης και Διαβίβασης Εντολών οφείλουν να έχουν Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου, ενώ δύο επιπλέον αποφάσεις για την εταιρική διακυβέρνηση (απόφαση 5/204 και Ν.

3016) υποχρεώνουν τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες να έχουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου. Έτσι, μετά τις παραπάνω εξελίξεις, αναγνωρίστηκε η αναγκαιότητα και η σημασία του εσωτερικού ελέγχου, ενώ παράλληλα αναβαθμίστηκε το ελεγκτικό επάγγελμα ως προς τη συμβολή του στην ανάπτυξη των οικονομικών μονάδων στη χώρα μας.²

1.4 Διακρίσεις Ελέγχου

Ανάλογα με το άτομο που διενεργεί τον έλεγχο, οι έλεγχοι μπορούν να διακριθούν :

- **Εσωτερικοί:** Πρόκειται για τους ελέγχους που διενεργούνται από τον ίδιο τον ελεγχόμενο φορέα και πιο συγκεκριμένα από ειδικά εκπαιδευμένα στελέχη του φορέα, οι οποίοι ανήκουν στο ανθρώπινο δυναμικό της επιχείρησης και ονομάζονται εσωτερικοί ελεγκτές.
- **Εξωτερικοί:** Πρόκειται για τους ελέγχους που διενεργούνται από εξωτερικούς ελεγκτές οι οποίοι δεν έχουν καμία σχέση εξαρτημένης εργασίας με την οικονομική μονάδα την οποία ελέγχουν κατόπιν πρόσκλησης από τους μετόχους της οικονομικής μονάδας.
- **Μικτούς:** Πρόκειται για τους ελέγχους που οργανώνονται και συντονίζονται από το τμήμα εσωτερικού ελέγχου της οικονομικής μονάδας και διενεργούνται σε συνεργασία με εξωτερικούς ελεγκτές.

Θα μπορούσε να γίνει και άλλος ένας διαχωρισμός στον έλεγχο ανάλογα με την έκταση που έχουν. Έτσι έχουμε:

- **Ειδικούς:** Είναι οι έλεγχοι που έχουν ως αντικείμενο διερεύνησης ένα συγκεκριμένο τομέα ή αντικείμενο όπως για παράδειγμα τις προμήθειες, τις εισπράξεις, τις πληρωμές, τις πωλήσεις, την παραγωγή κ.ο.κ.

---

² Χρήστος Καζαντζής (2006), «Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος», Αθήνα: Business Plus.

- **Γενικούς:** Είναι οι έλεγχοι που επεκτείνονται σε ολόκληρή την επιχειρηματική δραστηριότητα μίας χρονικής περιόδου. Παράδειγμα γενικού ελέγχου αποτελεί ο έλεγχος ισολογισμού τέλους χρήσης που διενεργείται από τους εξωτερικούς ελεγκτές.

Επίσης ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο διενεργούνται έχουμε τους εξής ελέγχους:

- **Προληπτικούς:** Δηλαδή τους ελέγχους που έχουν στόχο την πρόληψη των αρνητικών για την επιχείρηση αποκλίσεων και διενεργούνται από τις ίδιες τις υπηρεσίες των τμημάτων.
- **Κατασταλτικούς:** Δηλαδή τους ελέγχους που διενεργούνται μετά το πέρας ή την ολοκλήρωση κάποιας διαδικασίας ή γεγονότος αποκλειστικά από εσωτερικούς ελεγκτές και αποσκοπούν στη διαπίστωση εφαρμογής συγκεκριμένων διαδικασιών, στην επιβεβαίωση ότι οι στόχοι που είχαν τεθεί επιτεύχθηκαν ή όχι, και στην αποκάλυψη τυχόν λαθών, παραλείψεων, κλοπών ή κακών χειρισμών όσον αφορά σε υλικά μέσα ή παραγωγικούς πόρους.

Επιπλέον, ανάλογα με την διάρκεια τους οι έλεγχοι διακρίνονται:

- **Μόνιμους ή διαρκείς:** Διενεργούνται σε συνεχή βάση και λαμβάνουν χώρα κατά την εκτέλεση της οικονομικής πράξης, συναλλαγής ή οικονομικής λειτουργίας. Οι διαρκείς έλεγχοι είναι πάντα και προληπτικοί έλεγχοι, όπως αναφέρθηκαν παραπάνω.
- **Τακτικούς ή περιοδικούς:** Πραγματοποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα και διενεργούνται αποκλειστικά από εσωτερικούς ελεγκτές.
- **Έκτακτους ή περιστασιακούς:** Διενεργούνται σε έκτακτες περιπτώσεις είτε κατόπιν πρωτοβουλίας του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είτε κατόπιν εντολής της διοίκησης είτε κατόπιν συγκεκριμένων καταγγελιών.³

---

³ Χρήστος Καζαντζής (2006), «Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος», Αθήνα: Business Plus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Η μακροχρόνια τάση για τις μετοχικές επιχειρήσεις να εξελιχθούν σε οργανώσεις γιγαντιαίου μεγέθους και προοπτικής, περιλαμβάνοντας μία μεγάλη ποικιλία εξειδικευμένων τεχνικών λειτουργιών και χιλιάδες εργαζομένων, έχει καταστήσει αδύνατη στα εκτελεστικά στελέχη την άσκηση προσωπικής επίβλεψης των λειτουργιών. Το εκτελεστικό στέλεχος, μη μπορώντας να βασιστεί στην προσωπική παρατήρηση για την αξιολόγηση των λειτουργικών αποτελεσμάτων και της οικονομικής θέσης της επιχείρησης, εξαρτιέται εξ' ανάγκης από την ροή των λογιστικών και στατιστικών εκθέσεων. Αυτές οι εκθέσεις συνοψίζουν τις τρέχουσες εξελίξεις και τις συνθήκες σ' ολόκληρη την επιχείρηση. Οι χρησιμοποιούμενες μονάδες μέτρησης δεν είναι μόνο οι χρηματικές, αλλά οι εργατώρες, το βάρος των υλικών, οι κλήσεις των πελατών, οι αποχωρήσεις των υπαλλήλων και μια ποικιλία άλλων παραγόντων. Η πληροφόρηση που παρέχετε απ' αυτή τη ροή εκθέσεων, επιτρέπει στη διοίκηση να ελέγχει και να κατευθύνει την επιχείρηση. Κρατάει επίσης την διοίκηση ενήμερη αν και κατά πόσο εφαρμόζεται η πολιτική, που καθορίστηκε από την επιχείρηση, αν λαμβάνονται υπ' όψη οι κυβερνητικές ρυθμίσεις, αν η οικονομική θέση είναι υγιής, οι λειτουργίες αποδοτικές και οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων τμημάτων αρμονική. Οι αποφάσεις που παίρνονται από την διοίκηση γίνονται πολιτική της εταιρείας. Αυτή η πολιτική, για να είναι αποτελεσματική, πρέπει να ανακοινωθεί σ' όλους τους εργαζομένους στην εταιρεία και να ακολουθηθεί με συνέπεια. Ο εσωτερικός έλεγχος υποβοηθάει στην διασφάλιση της συμμόρφωσης με την πολιτική της εταιρείας. Η διοίκηση έχει επίσης άμεση ευθύνη για την τήρηση των λογιστικών βιβλίων και την κατάρτιση των οικονομικών εκθέσεων, που πρέπει να είναι επαρκής και αξιόπιστη. Ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει την βεβαιότητα ότι αυτή η ευθύνη εκπληρώνεται. Ο εσωτερικός έλεγχος έχει την ίδια σπουδαιότητα για τον ανεξάρτητο ορκωτό λογιστή. Η ποιότητα του εφαρμοζόμενου εσωτερικού ελέγχου, περισσότερο από κάθε άλλο παράγοντα, καθορίζει το πρότυπο της εξέτασης τους. Οι ανεξάρτητοι ορκωτοί λογιστές μελετούν και αξιολογούν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό να προσδιορίσουν την έκταση και την

κατεύθυνση της ελεγκτικής δουλειάς, που είναι αναγκαία για να μπορέσουν να εκφράσουν μία γνώμη πάνω στην ειλικρίνεια των οικονομικών εκθέσεων.

2.1 Η έννοια του εσωτερικού ελέγχου

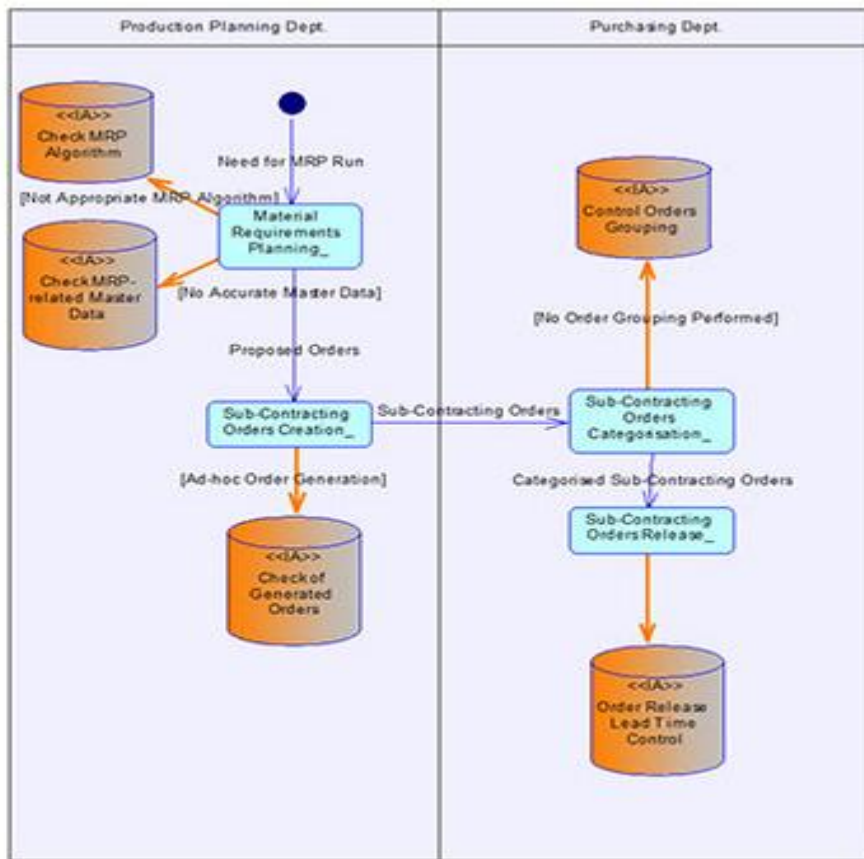
Ο όρος «Εσωτερικός Έλεγχος» (Internal Audit) ξεκίνησε να ακούγεται περισσότερο στην Ελλάδα εδώ και μερικά χρόνια και ιδιαίτερα από τη στιγμή που εκδόθηκε ο νόμος υπ' αριθμόν 3016, ο οποίος αφορά, μεταξύ άλλων, και θέματα Εταιρικής Διακυβέρνησης (Corporate Governance), και ο οποίος εκσυγχρονίζει και επίσημα το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων και καθιστά την ύπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου υποχρεωτική, τουλάχιστον για τις εταιρείες που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Ο ορισμός του έρχεται να ανατρέψει την εσφαλμένη αλλά ευρέως διαδεδομένη πεποίθηση ότι ασχολείται αποκλειστικά με λογιστικά θέματα, και ως εκ τούτου δεν ενδιαφέρει στελέχη της Παραγωγής, των Προμηθειών, της Εφοδιαστικής και αρκετών άλλων επιχειρησιακών τμημάτων. Με βάση το Ινστιτούτο των Εσωτερικών Ελεγκτών (I.I.A. – Institute of Internal Auditors), ο Εσωτερικός Έλεγχος ορίζεται ως μια ανεξάρτητη και αντικειμενική δραστηριότητα διασφαλιστικού και συμβουλευτικού χαρακτήρα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τη λειτουργία του Οργανισμού. Βοηθάει τον Οργανισμό να φέρει σε πέρας την αποστολή του, φέρνοντας μια συστηματική, πειθαρχημένη προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση της αποδοτικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, ελέγχου και ορθής εταιρικής διαχείρισης. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου σε μία επιχείρηση είναι η ύπαρξη καθορισμένων και καταγεγραμμένων διαδικασιών, οι οποίες θα αποτελέσουν το σύστημα αναφοράς για τη διεξαγωγή των ελέγχων. Οι επιχειρησιακοί κίνδυνοι και τα σχετιζόμενα στοιχεία ελέγχου που προσπαθούν να τους περιορίσουν εντοπίζονται στις δραστηριότητες που συνθέτουν τις επιχειρησιακές διαδικασίες. Κατάλληλα προσαρμοσμένες τεχνικές μονελοποίησης, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τους την οπτική των κινδύνων και των σημείων ελέγχων μπορούν να επικουρήσουν τη διεξαγωγή αποτελεσματικών εσωτερικών ελέγχων των

επιχειρησιακών διαδικασιών και να συμβάλουν στον εντοπισμό περιοχών προς βελτίωση.

Η εφοδιαστική αλυσίδα αποτελεί μία από τις σημαντικότερες περιοχές Εσωτερικού Ελέγχου περιλαμβάνοντας κρίσιμες διαδικασίες ενός οργανισμού όπως η παραγγελιοληψία, ο προγραμματισμός παραγωγής, οι προμήθειες, η παραγωγή, η αποθήκευση, η διανομή και η εξυπηρέτηση των πελατών. Πλήθος δραστηριοτήτων των παραπάνω διαδικασιών που εντάσσονται στην εφοδιαστική αλυσίδα καταλήγουν σε λογιστικές κινήσεις και επηρεάζουν εντονότατα τα αποτελέσματα της επιχείρησης.

(<http://panayiot.simor.ntua.gr/research/internal-audit>)

Μοντέλο Σημείων Ελέγχου Διαδικασιών

<http://panayiot.simor.ntua.gr/research/internal-audit>

2.2 Σκοπός εσωτερικού ελέγχου

Η αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου πρωταρχικό σκοπό έχει να διαμορφώσει γνώμη ο ελεγκτής για το κατά πόσο τούτος μπορεί να στηριχτεί στην ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου και οργάνωσης της μονάδας για τη χρησιμοποίηση επιμέρους λειτουργιών και συστημάτων στη διεξαγωγή του ελέγχου. Τα συστήματα τα οποία θα μπορέσει ο ορκωτός ελεγκτής, αναλόγως της ποιότητας και της αξιοπιστίας των προϊόντων τους, να χρησιμοποιήσει είναι βασικά το λογιστικό σύστημα, συμπεριλαμβανομένου και του μηχανογραφικού, και, όπου υπάρχει, αυτό των εσωτερικών ελεγκτών. Ο βαθμός της αξιοπιστίας την οποία μπορεί να έχει για τον ορκωτό ελεγκτή το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της ελεγχόμενης μονάδας, θα επηρεάσει το εύρος και την τελική μορφή του ελέγχου. Ο ορκωτός ελεγκτής ενδιαφέρεται, πρωταρχικά, για τον λογιστικό εσωτερικό έλεγχο, ο οποίος επηρεάζει

άμεσα τις παραγόμενες από το λογιστικό σύστημα χρηματοοικονομικές καταστάσεις, αλλά τούτος μπορεί να αξιολογήσει και τα άλλα συστήματα οργάνωσης και λειτουργίας της μονάδας, όπως αυτά των ποιοτικών ελέγχων, προμηθειών, κ. λπ., τα οποία μπορούν να έχουν έμμεση επίπτωση στην αξιοπιστία του λογιστικού συστήματος.

2.3 Πρότυπα εσωτερικού ελέγχου

Ο σκοπός των διεθνών προτύπων είναι να περιγράψουν τις γενικές αρχές που πρέπει να διέπουν την εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου, να αποτελούν το γενικό πλαίσιο λειτουργίας του αλλά και το μέτρο αξιολόγησης της απόδοσής του. Τα διεθνή πρότυπα αναφέρονται στα θέματα χαρακτηριστικών ιδιοτήτων που πρέπει να διέπουν τη συγκεκριμένη λειτουργία όπως, το σκοπό, τις αρμοδιότητες και υπευθυνότητες Εσωτερικού Ελέγχου, τα θέματα ανεξαρτησίας και αντικειμενικότητας, την επάρκεια των γνώσεων, τη δέουσα επαγγελματική επιμέλεια καθώς και το πρόγραμμα ποιοτικής διασφάλισης και βελτίωσης των Υπηρεσιών Εσωτερικού Ελέγχου. Επιπρόσθετα τα Πρότυπα προβλέπουν το πλαίσιο αξιολόγησης της απόδοσης των Υπηρεσιών Εσωτερικού Ελέγχου που περιλαμβάνει τα ζητήματα διοίκησης του Εσωτερικού Ελέγχου, τη φύση και το σχεδιασμό των ελεγκτικών εργασιών, τη διενέργεια των ελεγκτικών εργασιών και την επικοινωνία των αποτελεσμάτων του Ελέγχου καθώς και τις διαδικασίες επόπτευσης της λειτουργίας του και την αποδοχή των εταιρικών κινδύνων από τη διοίκηση.

Ο σκοπός των Προτύπων είναι:

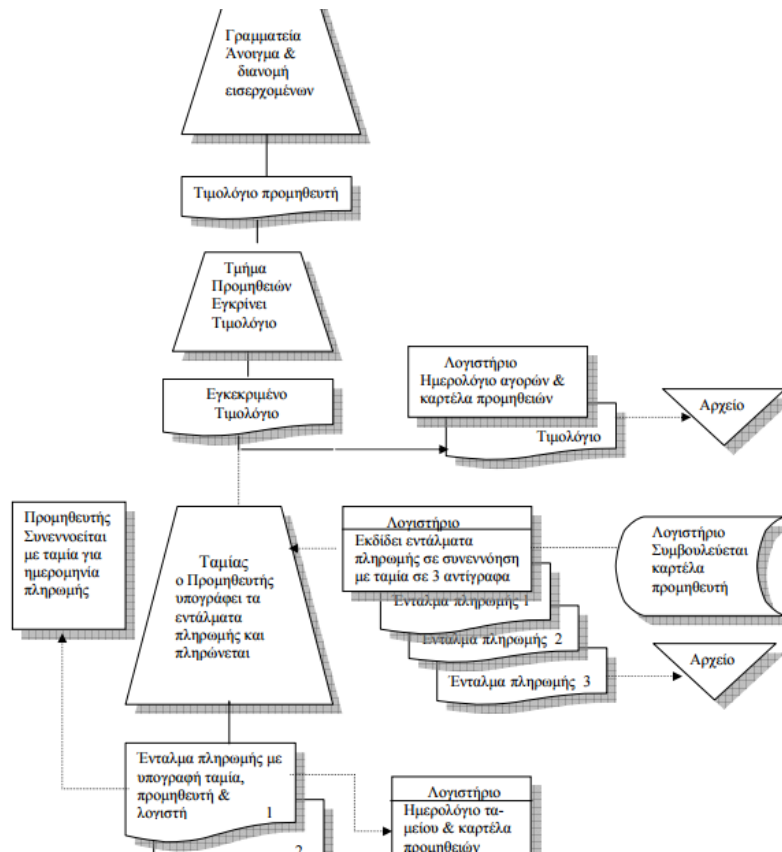
- Να περιγράψουν τις βασικές αρχές που θα πρέπει να διέπουν την πρακτική του Εσωτερικού Ελέγχου.
- Να αποτελέσουν το γενικό πλαίσιο βάσει του οποίου παρέχονται και προάγονται οι προστιθέμενης αξίας δραστηριότητες του Εσωτερικού Ελέγχου.
- Να αποτελέσουν μέτρο αξιολόγησης της απόδοσης του Εσωτερικού Ελέγχου.
- Να προωθήσουν τη βελτίωση σε οργανωτικές διαδικασίες και λειτουργίες.

Τα Πρότυπα χωρίζονται σε τρία μέρη:

- Πρότυπα Χαρακτηριστικών Ιδιοτήτων (Attribute Standards - Σειρά 1000), τα οποία περιγράφουν τα χαρακτηριστικά των οργανισμών και των προσώπων που ασκούν Εσωτερικό Έλεγχο.
- Πρότυπα Απόδοσης (Performance Standards - Σειρά 2000), τα οποία περιγράφουν τη φύση των δραστηριοτήτων του Εσωτερικού Ελέγχου και παρέχουν κριτήρια βάσει των οποίων μπορεί να αξιολογηθεί η απόδοση του Εσωτερικού Ελέγχου.
- Πρότυπα Εφαρμογής (Implementation Standards), τα οποία εξειδικεύουν τις δύο πρώτες κατηγορίες Προτύπων σε συγκεκριμένους τομείς δραστηριότητας (π.χ. Έλεγχος Συμμόρφωσης, Έλεγχος Απάτης κ.λ.π.)

2.4 Μέθοδοι μελέτης εσωτερικού ελέγχου

- **Διαγράμματα ροής (flowcharts):** Το διάγραμμα ροής μπορεί να απεικονίσει γραφικά (χρήση συμβόλων, συνήθως) τα επί μέρους στάδια και διαδικασίες μιας λειτουργίας της επιχείρησης και μέσα από την παράσταση αυτή να εντοπιστούν σημεία αδυναμίας στην άσκηση εσωτερικού ελέγχου επί της συγκεκριμένης λειτουργίας. Η χρήση διαγραμμάτων ροής στην μελέτη των υποσυστημάτων εσωτερικού ελέγχου είναι ευρέως διαδεδομένη, γιατί παρέχει το πλεονέκτημα της άμεσης και γρήγορης οπτικής άποψης της διαδικασίας υπό μελέτη, αφ' ενός, και, αφ' ετέρου, της ευκολότερης, σε σύγκριση με την γραπτή, παρουσίασης της συγκεκριμένης διαδικασίας. Απαιτείτε βεβαίως η γνώση κάποιων κοινώς αποδεκτών και χρησιμοποιούμενων συμβόλων για την καλύτερη επικοινωνία, συνήθως δανειζόμενων από την μηχανογράφηση, των οποίων η χρήση δεν είναι, βεβαίως, απαραίτητη ή υποχρεωτική. Υπάρχουν στο εμπόριο ειδικοί πλαστικοί χάρακες / οδηγοί, με τη βοήθεια των οποίων είναι πολύ εύκολη και γρήγορη η χάραξη των συμβόλων αυτών. Ακολουθεί παράδειγμα διαγράμματος ροής.

http://www.lib.teiher.gr/webnotes/sdo/elegtiki/Elektiki_notes.pdf

- Ερωτηματολόγιο:** Το ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου συνιστά μια μέθοδο αναφορά μέσω ερωτήσεων σε όλες τις πτυχές του συγκεκριμένου συστήματος και υποσυστήματος συγκεκριμένης εσωτερικής λειτουργίας ή διαδικασίας, με έμφαση και ευαισθησία σε στοιχεία τούτων που αφορούν και μπορούν να αποκαλύψουν την ύπαρξη και αποτελεσματική λειτουργία εσωτερικού ελέγχου ή προβλημάτων. Μια απλούστερη μορφή ερωτηματολογίου αναφέρεται στην ελεγκτική βιβλιογραφία και ως κατάλογος σημείων (checklist). Το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιείτε ευρέως από τις μεγάλες ελεγκτικές εταιρείες διεθνώς, καθόσον τούτο συνιστά πρακτικό τρόπο προσέγγισης της μελέτης εσωτερικού ελέγχου, καθώς και εποπτείας της εν λόγω διαδικασίας σε ένα έλεγχο από τους υπευθύνους της ελεγκτικής ομάδας. Έχει βεβαίως και επικριθεί για την κατάχρηση που γίνεται και με βασικό αλλά και σοβαρό επιχείρημα ότι τούτο αντικαθιστά – ως μηχανιστική διαδικασία απαντήσεων στις ερωτήσεις “ναι” και “όχι” – πολλές φορές την κριτική σκέψη αυτού που μελετά το σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Η μορφή του ερωτηματολογίου είναι τέτοια που οι αρνητικές απαντήσεις σε κρίσιμες

ερωτήσεις σημαίνουν προβλήματα εσωτερικού ελέγχου στην ελεγχόμενη διαδικασία ή λειτουργία και παραπέμπουν σε ανάληψη μέτρων προς αντιμετώπιση της εντοπισθείς αδυναμίας από μέρους του ελεγκτή με κατάλληλη διαμόρφωση (και πολλές φορές προσαρμογή του μόνιμου για την συγκεκριμένη επιχείρηση, τουλάχιστον) του προγράμματος ελέγχου, αλλά και σε παράλληλη επισήμανση των εν λόγω αδυναμιών στο γράμμα των ελεγκτών προς την διοίκηση στο τέλος του ελέγχου. Εννοείται ότι τα ερωτηματολόγια διαφέρουν ως προς το περιεχόμενο τους ανάλογα με τον κλάδο στον οποίο ανήκει η επιχείρηση. Παρακάτω παρουσιάζονται ενδεικτικά τμήματα ενός ερωτηματολογίου μελέτης εσωτερικού ελέγχου εμπορικού κλάδου.

Επιχείρηση.....Χρήση.....	
Ερώτηση	Απάντηση
	Ναι Όχι Παρατηρήσεις
<p>A. 1. Υπάρχει τμήμα εσωτερικών ελεγκτών και σε ποια ανάπτυξη;</p> <p>2. Είναι οι εσωτερικοί ελεγκτές ανεξάρτητοι από τα τμήματα ή τα άτομα που ελέγχονται;</p> <p>3. Χρησιμοποιούν οι εσωτερικού ελεγκτές γραπτά προγράμματα και φύλλα εργασίας στους ελέγχους τους;</p> <p>4. Ακολουθείτε από την επιχείρηση η πολιτική να παίρνουν όλοι οι υπάλληλοι την ετήσια άδεια τους;</p> <p>5. Εκτελείται η εργασία των αδειούχων υπαλλήλων από κάποιον άλλον κατά την απουσία τους;</p> <p>6. Έχει η επιχείρηση ασφάλεια για υπαλλήλους που κατέχουν ευαίσθητα πόστα;</p> <p>7. Ελέγχονται και εγκρίνονται όλες οι λογιστικές εγγραφές από υπεύθυνο άτομο του λογιστηρίου;</p> <p>8. Ακολουθείται η λογιστική πρακτική να παρακολουθούνται όλα τα έσοδα και έξοδα μέσα από λογαριασμούς απαιτήσεων και υποχρεώσεων, έτσι ώστε η αντίθεση μιας ταμειακής εγγραφής να γίνεται πάντοτε σε λογαριασμό Ισολογισμού;</p>	

- **Γραπτή περιγραφή:** Η μέθοδος της γραπτής περιγραφής αποτελεί μια γραπτή παρουσίαση των φάσεων μιας λειτουργίας, καθώς και των ανθρώπων που υπεισέρχονται σε κάθε φάση με τα αντίστοιχα καθήκοντα τους. Στη μέθοδο αυτή, επιπλέον της περιγραφής των επιμέρους φάσεων της λειτουργίας που περιγράφεται, ο ορκωτός ελεγκτής θα πρέπει συγχρόνως να αποφανθεί και ως προς την ύπαρξη ή μη εκείνων των διαδικασιών οι οποίες συνιστούν μέσα εξάσκησης εσωτερικού ελέγχου και των οποίων η ύπαρξη, στη μέθοδο ερωτηματολογίου, ερευνάται υπό μορφή σαφούς και συγκεκριμένης ερωτήσεως. Η ταυτόχρονη επισήμανση των αδυναμιών επιβάλλεται έτσι ώστε να μην ξεχαστούν από τον ελεγκτή οι σχετικές λεπτομέρειες. Η γραπτή περιγραφή, ως μέθοδος μελέτης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου μιας λειτουργίας, έχει το πλεονέκτημα ότι εξυπηρετεί καλύτερα τις περιπτώσεις μικρών επιχειρήσεων στις οποίες έχει δυνατότητα προσαρμογής, καθώς και το πλεονέκτημα ότι καλύπτει περισσότερες λεπτομέρειες της υπό μελέτη λειτουργίας, π.χ.:

Κρόνος Α.Ε. Υποσύστημα Διαδικασιών Προμηθειών Χρήση 1/1-31/12/94

Η λειτουργία προμηθειών (εμπορευμάτων) στηρίζεται στις παρακάτω διαδικασίες:

- Ο υπεύθυνος της αποθήκης Μ. Παπαδόπουλος προωθεί στο τμήμα προμηθειών κατάλογο με τις ποσότητες κατά είδος εμπορευμάτων οι οποίες απαιτούνται – βάση του τρέχοντος ισοζυγίου αποθήκης – για την διατήρηση έκαστου είδους στα προκαθορισμένα minimum επίπεδα
- Ο βοηθός του υπεύθυνου προμηθειών Κ. Σαμαράς έρχεται σε συνεννόηση με τη βοηθό υπεύθυνη πωλήσεων Δ. Σιγαλά για την τελική διαμόρφωση των ποσοτήτων των εμπορευμάτων που θα παραγγελθούν ανάλογα με τις τρέχουσες παραγγελίες πελατών.
- Το τμήμα πωλήσεων συντάσσει τελική (προαριθμημένη) αίτηση προμήθειας προς το τμήμα προμηθειών, την οποία και υπογράφουν ο βοηθός υπεύθυνος πωλήσεων και ο υπεύθυνος πωλήσεων Γ. Δασουράς. Αντίγραφο στέλνεται στην αποθήκη.
- Το τμήμα προμηθειών, με βάση την αίτηση προμήθειας που έλαβε από το τμήμα πωλήσεων, συντάσσει ανάλογο (αριθμημένο) δελτίο παραγγελίας, το

πρώτο αντίγραφο της οποίας στέλνει στον μόνιμο προμηθευτή μετά από τηλεφωνική προσυνεννόηση μαζί του αναφορικά με τις τιμές και τις ζητούμενες ποσότητες, καθώς και όταν χρόνο παραλαβής. Την παραγγελία υπογράφει ο υπεύθυνος προμηθειών Δ. Λαμπρόπουλος και στέλνεται αντίγραφο στο τμήμα πωλήσεων.

- Κατά την παραλαβή των εμπορευμάτων στην αποθήκη ο υπεύθυνος τούτης ελέγχει ποσότητες και ποιότητα δειγματοληπτικά πριν υπογράψει σε έντυπο του προμηθευτή για την παραλαβή. Στη συνέχεια αποθηκεύει τα εμπορεύματα ελέγχοντας και καταμετρώντας τούτα έναντι του δελτίου αποστολής του προμηθευτή και συντάσσει δελτίο παραλαβής, όπου αναφέρει και τις διαφορές μεταξύ δελτίου παραγγελίας και παραλαβής. Αντίγραφο του δελτίου παραλαβής στέλνεται στο τμήμα προμηθειών.
- Το λογιστήριο λαμβάνει το τιμολόγιο ταχυδρομικός από τον προμηθευτή, το οποίο προωθεί στο τμήμα προμηθειών για (πρώτη) έγκριση πληρωμής.
- Το τιμολόγιο με την έγκριση του τμήματος προμηθειών προωθείται στον οικονομικό διευθυντή για δεύτερη έγκριση και από εκεί στο ταμία, Β. Βουλιέρη, για προγραμματισμό και εκτέλεση πληρωμής (μέσω διακανονισμού ανάλογα με τους όρους αγοράς).
- Με την πληρωμή, αντίγραφο απόδειξης πληρωμής, υπογεγραμμένο από τον ταμία και από τον προμηθευτή, επιστρέφει στο λογιστήριο μαζί με το τιμολόγιο για καταχώρηση.⁴

2.5 Χαρακτηριστικά ενός εσωτερικού ελέγχου

Δεν υπάρχει ένα τέλειο σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Κάθε επιχείρηση είναι μοναδική και δεν είναι δυνατόν να δημιουργηθεί ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου που να είναι κατάλληλο για όλες τις συνθήκες και περιστάσεις. Τα ειδικά χαρακτηριστικά ελέγχου σε οποιοδήποτε σύστημα εξαρτώνται από συγκεκριμένους παράγοντες, όπως είναι το μέγεθος, η φύση των εργασιών της επιχείρησης (έναντι εργασίας ή κεφαλαίου), η οργανωτική διάρθρωση και οι αντικειμενικοί στόχοι της επιχείρησης, για να διατυπώσουν ορισμένα γενικά χαρακτηριστικά τα οποία αν

---

⁴ Spencer Pickett K. H., 2003, The Internal Auditing Handbook, Wiley, UK

εφαρμοστούν θα βοηθήσουν την επιχείρηση να πετύχει τους βασικούς στόχους του εσωτερικού ελέγχου. Ένα ικανοποιητικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Ένα καλά μελετημένο οργανωτικό σχέδιο.
- Ένα ικανοποιητικό σύστημα εξουσιοδότησης, αρμοδιοτήτων και ευθυνών.
- Λογιστική διάρθρωση.
- Σύγχρονη πολιτική προσωπικού.
- Κατάλληλο και αποτελεσματικό προσωπικό εσωτερικού ελέγχου.
- Μια ικανή και δραστήρια επιτροπή ελέγχου.

2.6 Βασικές αρχές συστήματος εσωτερικού ελέγχου

Ως βασικές αρχές του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου θα μπορούσαμε να αναφέρουμε:

- Την κατάλληλη στελέχωση. Η σωστή στελέχωση από εξειδικευμένο στελεχιακό δυναμικό και αξιολόγηση και αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού είναι ένας από τους κύριους συντελεστές επιτυχίας κάθε κρατικού ή ιδιωτικού φορέα.
- Να είναι προσαρμοσμένο στο μέγεθος και στη φύση των εργασιών της κάθε επιχείρησης.
- Να υπάρχει αποκέντρωση της διοίκησης. Δηλαδή το κάθε τμήμα στην περιοχή του να ασκεί όσο το δυνατόν περισσότερες εξουσίες και να έχει και περισσότερες ευθύνες. Να είναι απολύτως υπεύθυνο για τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων τόσο σε επίπεδο τμήματος όσο και σε επίπεδο ατόμων.
- Να καλύπτει όλες τις δραστηριότητες της επιχείρησης.
- Να περιλαμβάνει κατάλληλα μέτρα πρόληψης λαθών, παρατυπιών, παραλείψεων και καταχρήσεων
- Να υπάρχει σαφής διαχωρισμός καθηκόντων και ευθυνών, σε όλα τα επίπεδα της πυραμίδας.

- Να διαθέτει επαρκείς μηχανισμούς για τον έγκαιρο εντοπισμό, την ανάλυση και διαχείριση όλων των κινδύνων
- Να υποστηρίζεται από συστήματα σύγχρονης ηλεκτρονικής πληροφόρησης και επικοινωνίας
- Να είναι επαρκώς τεκμηριωμένα και λεπτομερώς καταγεγραμμένο
- Να υπάρχει συστηματική επιτήρηση και επιθεώρηση της εργασίας των στελεχών και εργαζομένων κατά το στάδιο εκτέλεσης και να προσδιορίζει με σαφήνεια την διορθωτική δράση και να παρακολουθεί την ορθή εφαρμογή της.⁵

2.7 Αδυναμίες συστήματος εσωτερικού ελέγχου

Τα βασικά χαρακτηριστικά ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι ότι παρέχει τη βεβαιότητα ότι τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας προστατεύονται και ότι δημιουργούνται αξιόπιστα οικονομικά στοιχεία για την ορθολογική διοίκηση της εταιρείας και για την ετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Η επιτυχία όμως των στόχων του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να σχετίζεται στενά με το κόστος που απαιτείται για την παροχή υπηρεσιών του τμήματος του εσωτερικού ελέγχου. Θα πρέπει δηλαδή οι ωφέλειες, οι οποίες προκύπτουν από μια διαδικασία ελέγχου να υπερβαίνουν το κόστος της υιοθέτησης της διαδικασίας αυτής. Αν και είναι δύσκολο να υπολογισθούν ακριβώς το κόστος και οι ωφέλειες μιας διαδικασίας ελέγχου, εν τούτοις θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια, χρησιμοποιώντας και εκτιμήσεις, να συνδέεται πάντα το κόστος του εσωτερικού ελέγχου με τις αναμενόμενες ωφέλειες. Ακόμη, πολλές αρχές στις οποίες βασίζεται ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου μπορεί να παραβιαστούν. Ο διαχωρισμός για παράδειγμα των ευθυνών, των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων ατόμων και τμημάτων, μπορεί να μην έχει καμία αξία, όταν υπάρχει συμπαιγνία μεταξύ αυτών. Ακόμη, ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να είναι αναποτελεσματικός όταν επεμβαίνει το management με τρόπο

---

⁵ Spencer Pickett K. H., 2003, The Internal Auditing Handbook, Wiley, UK

αρνητικό για να δικαιολογήσει ή να συγκαλύψει ορισμένες παρατυπίες, σφάλματα ή παραλείψεις. Δεν πρέπει επίσης να παραβλέψουμε ότι τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου βασίζονται κυρίως σε ανθρώπους. Οπότε απροσεξίες και λάθη αποδυναμώνουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος.

ΒΑΣΙΚΕΣ
ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
Σ.Ε.Ε.

- **ΚΟΣΤΟΣ**
- **ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

3.1 Η έννοια του εξωτερικού ελέγχου

Ο Εξωτερικός έλεγχος είναι μια συστηματική εργασία που διενεργεί ένας ανεξάρτητος, ικανός και επαγγελματικά καταρτισμένος ελεγκτής. Με την εργασία αυτή, ο ελεγκτής προσπαθεί να συλλέξει και να αξιολογήσει αντικειμενικά εκείνα τα αποδεικτικά στοιχεία που θα του επιτρέψουν να διαμορφώσει την κρίση του και να θεμελιώσει την επαγγελματική του γνώμη για την αξιοπιστία των λογιστικών καταστάσεων.

3.2 Σκοπός του εξωτερικού ελέγχου

Σήμερα ο σκοπός του εξωτερικού ελέγχου είναι η διαπίστωση από τον ελεγκτή της αξιοπιστίας των ισχυρισμών της διοίκησης για την ποιότητα, πληρότητα, νομιμότητα και συνέπεια των παρεχόμενων λογιστικών πληροφοριών. Για την επίτευξή του, ο εξωτερικός ελεγκτής ακολουθεί συστηματικές και μεθοδικές ελεγκτικές διαδικασίες. Το τι συνιστά "συστηματική ελεγκτική διαδικασία" διαφέρει ανάλογα με το μέγεθος και την πολυπλοκότητα της ελεγχόμενης επιχείρησης, την αποτελεσματικότητα της λογιστικής της οργάνωσης και την επιστημονική και επαγγελματική κατάρτιση του ελεγκτή. Εντούτοις, τα βασικά στοιχεία ενός ορθολογικού ελέγχου καθορίζονται από τα πρότυπα της Ελεγκτικής.

Μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου, ο ελεγκτής καταχωρεί τη γνώμη του για την αξιοπιστία των λογιστικών καταστάσεων: στην έκθεση ελέγχου που υποβάλλει στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας και στο πιστοποιητικό ελέγχου που υποβάλλει στο Διοικητικό Συμβούλιο και στη Γενική Συνέλευση των μετοχών.

Η έκθεση είναι εμπιστευτική, ενώ το πιστοποιητικό ελέγχου δεν είναι και δημοσιεύεται μαζί με τις λογιστικές καταστάσεις στις οποίες αναφέρεται.

3.3 Είδη εξωτερικού ελέγχου

Με βάση το στοιχείο που επιλέγει κάθε ελεγκτής να δώσει έμφαση οι έλεγχοι διακρίνονται σε:

- Χρηματοοικονομικοί έλεγχοι
- Έλεγχοι αποδοτικότητας
- Λειτουργικοί έλεγχοι
- Έλεγχοι συμμόρφωσης
- Ειδικοί έλεγχοι

3.3.1 Χρηματοοικονομικός έλεγχος

Ο χρηματοοικονομικός έλεγχος είναι ο έλεγχος για την διαπίστωση της ορθής παρουσίασης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των οικονομικών μεγεθών που αφορούν στην χρηματοοικονομική θέση και στα αποτελέσματα της δράσεως των οικονομικών μονάδων. Ο χρηματοοικονομικός έλεγχος ελέγχει βασικά την αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος της ελεγχόμενης μονάδας στην μέτρηση και παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μεγεθών και των αποτελεσμάτων της.

3.3.2 Έλεγχοι αποδοτικότητας

Ο έλεγχος αποδοτικότητας κυρίως απασχολεί τους εσωτερικούς ελεγκτές και ενδιαφέρεται για το αν μια διαδικασία ή λειτουργία σε έναν οργανισμό φέρνει θετικά αποτελέσματα σ' αυτόν.

3.3.3 Λειτουργικός Έλεγχος

Κατά τον λειτουργικό έλεγχο επιδιώκεται να αξιολογηθεί κατά πόσο μια λειτουργία, συνολική ή αποσπασματική και όχι απαραίτητα χρηματοοικονομικής φύσεως, εκτελείται σύμφωνα με κάποια δεοντολογικά ή επιστημονικά κριτήρια και αρχές του συγκεκριμένου κλάδου, αλλά και σύμφωνα με τις γενικότερες επιχειρησιακές και διοικητικές αρχές (κανονισμούς, εγχειρίδια διαδικασιών, ελέγχους πληροφόρηση, κ.λπ.).

3.3.4 Έλεγχος Συμμόρφωσης

Ο έλεγχος συμμόρφωσης σκοπό έχει την διαπίστωση της συμμόρφωσης με κάποιους προσυμφωνημένους όρους ή προδιαγεγραμμένες διαδικασίες των εμπλεκόμενων μερών (π.χ. συμμόρφωση προς τους όρους δανειακών συμβολαίων, συμβολαίων συνεργασίας ή χρήσης δικαιωμάτων ευρεσιτεχνιών, επιχορηγήσεων, προδιαγραφών έργων, κ.λπ.).

3.3.5 Ειδικοί Έλεγχοι

Ειδικός έλεγχος μπορεί να είναι κάθε έλεγχος ο οποίος δεν εμπίπτει σε μια από τις παραπάνω συγκεκριμένες κατηγορίες, αρκεί να έχει την ικανότητα ο ελεγκτής να τον διεκπεραιώσει. Σ' αυτούς ανήκει και ο δικαστικός έλεγχος του άρθρου 634 του Κώδικα Πολιτικής δικονομίας, που πραγματοποιούν εμπειρογνώμονες εξωτερικοί ελεγκτές.

3.4 Πλεονεκτήματα από την χρήση εξωτερικού ελεγκτή

Οι επιχειρήσεις ωφελούνται πολλαπλώς από τη χρησιμοποίηση των ορκωτών λογιστών. Τα οφέλη αυτά που αποκομίζει μια επιχείρηση δικαιολογούν απόλυτα το σημαντικό κόστος αυτή της επιλογής του. Επιπρόσθετα όλων των ήδη , προαναφερθέντων πλεονεκτημάτων που δημιουργεί για τις επιχειρήσεις η χρησιμοποίηση των εξωτερικών ελεγκτών, όπως είναι νομιμότητα και η εγκυρότητα των οικονομικών καταστάσεων, η συνεχής βελτίωση του λογιστικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών είναι:

- Ανώνυμες εταιρείες που προσλαμβάνουν τους Ελεγκτές τους από το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, απολαύουν των κατά το άρθρο 37α του Κ.Ν 2190/1920, «περί Ανωνύμων Εταιρειών», πλεονεκτημάτων.
- Ο κατά τα άρθρα 40α έως 40ε του Κ.Ν 2190/1920 διατασσόμενος έλεγχος διαχειρίσεως των ανωνύμων εταιρειών ανατίθεται υποχρεωτικώς σε Ορκωτό ή Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές, εφόσον η ελεγχόμενη εταιρεία έχει τακτικό ελεγκτή λογιστή εκ του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών Σε κάθε άλλη περίπτωση έχουν πλήρη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 40α έως 40ε του Κ.Ν 2190/1920.
- Για τις επιχειρήσεις οι οποίες υποχρεωτικώς ή προαιρετικώς χρησιμοποιούν Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή, το μετά τον έλεγχο δυνάμενο να εκδοθεί ειδικό πιστοποιητικό που αναφέρεται στο ποσό των καταβληθέντων μισθών και ημερομισθίων και στις αποδοχές εν γένει του απασχοληθέντος προσωπικού, απαλλάσσει τις επιχειρήσεις οιοδήποτε επανελέγχου επί του σημείου τούτου εκ μέρους ασφαλιστικού οργανισμού.
- Ο Προϊστάμενος της αρμόδιας Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών, προκειμένου να καθορίσει τη φορολογική υποχρέωση των ανωνύμων εταιρειών, μπορεί να περιορισθεί και να λάβει υπ' όψη του αποκλειστικώς το παρά του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή εκδιδόμενο ειδικό πιστοποιητικό ελέγχου περί του φορολογητέου εισοδήματος της επιχείσεως, εφόσον στο εν λόγω πιστοποιητικό γίνεται ρητή μνεία ότι εκδίδεται για φορολογικούς σκοπούς και ότι κατά τον έλεγχο των οικονομικών αποτελεσμάτων ελήφθησαν υπόψη οι διατάξεις των νόμων περί φορολογίας εισοδήματος

φυσικών και νομικών προσώπων, καθώς και οποιαδήποτε άλλη διάταξη σχετική νόμου.

Στη περίπτωση αυτή, ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής οφείλει να παράσχει στον Προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ κάθε πληροφορία ή εξήγηση, την οποία το τελευταίος ήθελε ζητήσει σε σχέση με τον τρόπο τηρήσεως των βιβλίων και στοιχείων, τις εγγραφές που έγιναν σ' αυτά και γενικώς κάθε αναγκαίο στοιχείο ή διευκρίνιση, για τον προσδιορισμό της φορολογικής ύλης.

- «Οι ελληνικές ανώνυμες εταιρείες που δεν υπόκεινται στον υποχρεωτικό έλεγχο Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, μπορούν να εκλέγουν τους τακτικούς ελεγκτές λογιστές τους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18. Στην περίπτωση αυτή, η εκλεγόμενη εταιρεία ή κοινοπραξία ελεγκτών μπορεί να διορίζει ένα μόνο Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή προς διενέργεια του τακτικού ελέγχου, αντί των προβλεπόμενων δύο τουλάχιστον τακτικών ελεγκτών λογιστών. Οι διατάξεις των άρθρων 16 και 18 του παρόντος εφαρμόζονται αναλόγως και σε κάθε περίπτωση που η ελεγχόμενη μονάδα χρησιμοποιεί προαιρετικά τις υπηρεσίες Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή για τη διενέργεια τακτικού ελέγχου επί της οικονομικής διαχειρίσεως και των οικονομικών καταστάσεων της.»

3.5 Μέθοδοι διενέργειας του εξωτερικού ελέγχου

1. **Έλεγχος με δειγματοληψία:** Με εξαίρεση, ίσως, ορισμένες ειδικές περιπτώσεις έλεγχου (π.χ. δικαστικές πραγματογνωμοσύνες) σε όλα τα υπόλοιπα είδη ελέγχου και ειδικά στον τακτικό έλεγχο ισολογισμού τέλους χρήσης, είναι ευνόητο ότι δεν είναι δυνατό να ελέγχεται λεπτομερειακά ολόκληρη ή διαχειριστική και λογιστική δουλειά της χρήσης που βέβαια θα απαιτούσε πολύμηνη απασχόληση και πολλούς ελεγκτές, οπότε ο έλεγχος θα γινόταν τροχοπέδη στις λογιστικές υπηρεσίες της ελεγχόμενης επιχείρησης και παράλληλα αντικοινομικός. Γι' αυτό το λόγο υιοθετήθηκε παγκόσμια ή αρχή του δειγματοληπτικού ελέγχου (test), με δύο βασικές μεθόδους: τον

οριζόντιο έλεγχο και τον κάθετο έλεγχο, ενώ παράλληλα διεξάγονται και όλες οι δυνατές και χρήσιμες συγκεντρωτικές επαληθεύσεις και συμφωνίες.

2. **Οριζόντιος έλεγχος:** Ο οριζόντιος έλεγχος, ονομάζεται και προοδευτικός γιατί ξεκινώντας από τα δικαιολογητικά καταλήγει στα κονδύλια τού ισολογισμού. Πρόκειται για τον λεπτομερή έλεγχο όλων των οικονομικών πράξεων μιας περιόδου π.χ. δέκα ήμερες σύμφωνα με πλήρες λογιστικό κύκλωμα· δηλαδή εδώ:

- Ελέγχονται λεπτομερειακά όλα χωρίς εξαίρεση τα δικαιολογητικά της περιόδου πού έχει επιλεγεί από άποψη πληρότητας, νομιμότητας κ.τ.λ.
- Ελέγχεται ή βασισμένη στα δικαιολογητικά ορθή διατύπωση των έγγραφων στα αναλυτικά ημερολόγια
- Ελέγχεται ή ενημέρωση των αναλυτικών καθολικών και λοιπών βοηθητικών βιβλίων
- Ελέγχονται οι συγκεντρωτικές έγγραφες στο συγκεντρωτικό ημερολόγιο και ή ενημέρωση του γενικού καθολικού
- Επαληθεύονται, με τα ισοζύγια, οι αριθμητικές συμφωνίες κ.τ.λ.

Παραστατικά ο οριζόντιος έλεγχος μπορεί να απεικονιστεί έτσι:

- Οριζόντιος έλεγχος
- Δικαιολογητικά
- Αναλυτικά Ημερολόγια
- Αναλυτικά Καθολικά
- Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο
- Γενικό Καθολικό
- Ισοζύγια Αναλυτικών Καθολικών όριστ. Ισοζύγιο Γενικού Καθολικού
- Ισολογισμός (και λοιπές οίκον, καταστάσεις)

3. **Κάθετος έλεγχος:** Ο κάθετος έλεγχος πού αποκαλείται και αναδρομικός, γιατί από τα κονδύλια τού ισολογισμού καταλήγει στα δικαιολογητικά, αποτελείται από την εκκίνηση, από τα κονδύλια του ισολογισμού (και του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης πού τον συνοδεύει) και τη μετάβαση, μέσω των Ισοζυγίων, στους λογαριασμούς των αναλυτικών καθολικών, με την επισκόπηση (του περιεχόμενου) κάθε ένα από τα οποία επιλέγονται τα κονδύλια, για τον έλεγχο των οποίων, στη συνέχεια, αναζητούνται τα σχετικά δικαιολογητικά για έλεγχο.

Η παραστατική απεικόνιση του κάθετου ελέγχου μπορεί να εμφανισθεί όπως πιο κάτω:

- Κάθετος έλεγχος
- Ισολογισμός λογ/σμός Αποτελεσμάτων χρήσης
- οριστικό Ισοζύγιο Γενικού Καθολικού
- Ισοζύγια Αναλυτικών Καθολικών
- Αναλυτικά καθολικά
- Δικαιολογητικά

Προκειμένου π.χ. για τακτικό έλεγχο Ισολογισμού τέλους χρήσης, κατά τον έλεγχο κάθε λογαριασμού δαπάνης, πρέπει να γίνονται οι εξής βασικές ελεγκτικές διαδικασίες:

α) Να γίνουν όλες οι αναγκαίες επαληθεύσεις και αριθμητικές συμφωνίες, έτσι πού να διαπιστωθεί αν ο ισολογισμός και ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης περιλαμβάνουν όλα τα οριστικά υπόλοιπα του Γενικού Καθολικού της ημερομηνίας κλεισίματος του ισολογισμού. Η ελεγκτική αυτή διαδικασία δεν είναι αναγκαίο να προηγείται από όλες τις άλλες (όπως πιο κάτω γίνεται σαφές) ούτε και αφορά μόνο τους λογαριασμούς δαπανών, άλλα όλους χωρίς εξαίρεση τους λογαριασμούς (Ισολογισμού, δαπανών, εσόδων) περιλαμβάνει δε τα ακόλουθα:

- i. Αντιπαραβολή οριστικού ισοζυγίου Γενικού Καθολικού πού πρέπει να περιλαμβάνει και τους εξισωμένους λογαριασμούς με Γενικό Καθολικό, για να εξακριβωθεί αν έχουν περιληφθεί στο οριστικό ισοζύγιο όλοι οι λογαριασμοί του Γενικού Καθολικού.
- ii. Αντιπαραβολή Ισολογισμού με οριστικό ισοζύγιο Γενικού Καθολικού, για να επαληθευτεί το γεγονός ότι όλα τα υπόλοιπα του οριστικού ισοζυγίου έχουν καταχωρηθεί στον ισολογισμό.
- iii. Επαλήθευση αθροίσεων Ισολογισμού και οριστικού ισοζυγίου Γενικού Καθολικού.
- iv. Επαλήθευση αθροίσεων Γενικού Καθολικού.
- v. Αντιπαραβολή ισοζυγίων αναλυτικών καθολικών με αναλυτικά καθολικά, για να διαπιστωθεί αν όλοι οι λογαριασμοί έχουν συμπεριληφθεί στα Ισοζύγια.
- vi. Επαλήθευση αθροίσεων αναλυτικών καθολικών (όλων ή μερικών σελίδων κάθε λογ/σμού κ.τ.λ.).
- vii. Επαλήθευση αθροίσεων ισοζυγίων αναλυτικών καθολικών.

viii. Αντιπαραβολή αθροισμάτων (χρέωσης, πίστωσης, υπόλοιπων) κάθε ισοζυγίου αναλυτικού καθολικού με τα αντίστοιχα ποσά τού οικείου λογαριασμού, που στο οριστικό ισοζύγιο Γενικού Καθολικού.

ix. Επαλήθευση ότι υπάρχει ή γνωστή συμφωνία αθροισμάτων χρέωσης και πίστωσης μεταξύ: οριστικού Ισοζυγίου Γενικού Καθολικού, Συγκεντρωτικού Ημερολόγιου, αναλυτικών ημερολόγιων, ισοζυγίων αναλυτικών καθολικών. Διευκρινίζεται ότι ή εκτέλεση των πιο πάνω επαληθεύσεων (No 1-9) δεν είναι αναγκαίο να ακολουθεί τη σειρά αυτή, ούτε και να γίνονται όλες πριν από τις διαδικασίες που περιγράφονται αμέσως πιο κάτω. Η σειρά της εκτέλεσης εξαρτάται από τις συγκεκριμένες συνθήκες ελέγχου κάθε φορά, με κατευθυντήρια πάντα γραμμή την εκτέλεση κάθε διαδικασίας και τον καλύτερο τρόπο και στο συντομότερο χρονικό διάστημα (π.χ. ή επαλήθευση των αθροίσεων των λογαριασμών των αναλυτικών καθολικών και ή αντιπαραβολή των αθροισμάτων με τα αντίστοιχα ποσά των ισοζυγίων των αναλυτικών καθολικών, είναι προτιμότερο να γίνεται κατά τη διάρκεια του ελέγχου κάθε αναλυτικού λογαριασμού).

β) Επισκόπηση της κίνησης κάθε αναλυτικού λογαριασμού με σκοπό:

i. τη διαπίστωση ότι δεν έχουν καταχωρηθεί κονδύλια άσχετα με το περιεχόμενο τού λογαριασμού (δηλαδή που ανήκουν σε άλλο λογαριασμό)

ii. τη διαπίστωση ότι έχουν καταχωρηθεί όλα αυτά τα κονδύλια που αφορούν τη χρήση και μόνο αυτά (δηλαδή δεν περιλαμβάνονται και ποσά προηγούμενης ή επόμενης χρήσης) ·

iii. την επιλογή των κονδυλίων για τα όποια θα ελεγχθούν τα σχετικά δικαιολογητικά.

γ) Λεπτομερής έλεγχος των δικαιολογητικών των κονδυλίων που έχουν επιλεγεί για το σκοπό αυτό.

δ) Επαλήθευση των αθροίσεων (όλων ή μερικών σελίδων) τού λογαριασμού και αντιπαραβολή των τελικών αθροισμάτων με τα αντίστοιχα ποσά τού σχετικού ισοζυγίου αναλυτικού καθολικού.

4. **Έκταση οριζόντιου και κάθετου ελέγχου:** Το ποσοστό της δειγματοληψίας στον οριζόντιο και κάθετο έλεγχο και γενικά ή έκταση και το βάθος τού ελέγχου εξαρτώνται από την ποιότητα τού συστήματος εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζεται. Όπου ό εσωτερικός έλεγχος είναι πλήρης και

διασφαλιστικός, το δείγμα των μεμονωμένων ελεγκτικών διαδικασιών δυνατό να περιορίζεται, αλλιώς πρέπει να επεκτείνεται ανάλογα, μέχρι τον πλήρη έλεγχο (100%) στους ευπαθείς τομείς. Ακόμη πρέπει να τονιστεί ότι ο οριζόντιος έλεγχος, δηλαδή ο έλεγχος των έγγραφων μιας περιόδου σύμφωνα με πλήρες λογιστικό κύκλωμα, με εξαίρεση ειδικές περιπτώσεις ελέγχου, δεν αντικαθιστά τον κάθετο έλεγχο, αλλά μόνο τον συμπληρώνει. Βασικός σκοπός τού οριζόντιου ελέγχου, ειδικά στην περίπτωση τακτικού ελέγχου ισολογισμού τέλους χρήσης, είναι ή ενημέρωση των ελεγκτών πάνω στη λογιστική οργάνωση της επιχείρησης και ή εκτίμηση τού εσωτερικού ελέγχου. Το γεγονός ότι από τον έλεγχο όλων των έγγραφων μιας περιόδου (5 ή 10 ημερών κ.τ.λ.) τίποτα το αξιόλογο δεν πρόκυψε, δεν είναι αρκετό ώστε να θεωρηθεί ότι και οι υπόλοιπες έγγραφες ολόκληρου του έτους είναι σωστές και έτσι είναι δυνατό να παραλειφθούν οι διαδικασίες τού κάθετου ελέγχου. Τονίζεται και πάλι ότι ο έλεγχος κάθε λογαριασμού με βάση τις ελεγκτικές διαδικασίες τού κάθετου ελέγχου, ειδικά όταν πρόκειται για τακτικό έλεγχο Ισολογισμού τέλους χρήσης, δεν επιτρέπεται σε καμιά περίπτωση να αμελείται ενώ, αντίθετα, ο οριζόντιος έλεγχος μπορεί να παραμεληθεί.⁶

3.6 Ομοιότητες και διαφορές εξωτερικού και εσωτερικού ελέγχου

Οι βασικότερες ομοιότητες μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου δύναται να κατηγοριοποιηθούν στις παρακάτω ομάδες:

- Το επάγγελμα τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού ελέγχου οριοθετείται μέσα από ένα σύνολο διεθνών ελεγκτικών προτύπων. Σε αυτά τα πλαίσια τόσο ο εσωτερικός όσο και ο εξωτερικός έλεγχος διενεργούν την ελεγκτική διαδικασία με βάση τα ελεγκτικά πρότυπα και τον Κώδικα Δεοντολογίας.
- Ο επιχειρησιακός κίνδυνος αποτελεί σημαντικό στοιχείο που επηρεάζει τόσο τους εσωτερικούς όσο και τους εξωτερικούς ελεγκτές (Sawyer, 2003).

---

⁶ Καραμάνης Κ., 2002, Εισαγωγή στη θεωρία και πρακτική της σύγχρονης ελεγκτικής, Ι.Ε.Σ.Ο.Ε.Λ.

- Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου της οικονομικής μονάδας ενδιαφέρει τόσο τους εσωτερικούς όσο και τους εξωτερικούς ελεγκτές .
- Η ανεξαρτησία του ελεγκτή είναι σημαντική εξίσου και για τους δύο .
- Και οι δύο λειτουργίες, τ α αποτελέσματα της δραστηριότητάς τους τ α παρουσιάζουν μέσω των εκθέσεων των ελεγκτών.

3.7 Διαφορές Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου

Στόχοι. Οι στόχοι των εσωτερικών ελεγκτών είναι καθορισμένοι από τ α επαγγελματικά πρότυπα και τ ο Διοικητικό Συμβούλιο . Αντίθετα, οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν είναι μέρος της οργάνωσης, αλλά δεσμεύονται από αυτή. Οι στόχοι τους τίθενται με βάση τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα.

Ισχύ λογιστικού ελέγχου . Ο εσωτερικός έλεγχος καλύπτει όλες τις συναλλαγές της επιχείρησης. Αντίθετα, ο εξωτερικός έλεγχος καλύπτει μόνο εκείνες τις διαδικασίες που συμβάλλουν στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα και τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις της επιχείρησης.

Πεδίο εργασίας. Το πεδίο εργασίας του εσωτερικού ελεγκτή, περιλαμβάνει την οργάνωση, τους στόχους, τ η βελτίωση των διαδικασιών , τ η διαχείριση των κινδύνων και τις διαδικασίες της εταιρικής διακυβέρνησης. Υπό αυτό το πρίσμα, ο εσωτερικός έλεγχος εστιάζει σε μελλοντικά γεγονότα. Αντίθετα, τ ο πεδίο εργασίας του εξωτερικού ελέγχου αφορούν αποκλειστικά οι οικονομικές καταστάσεις. Κατά συνέπεια, ο εξωτερικός έλεγχος παράσχει μια αντικειμενική άποψη για τ α οικονομικά θέματα της οικονομικής μονάδας εστιάζοντας σε ιστορικά δεδομένα (πραγματικά).

Διαφορετική προσέγγιση στο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου . Οι εσωτερικοί ελεγκτές βλέπουν όλες τις πτυχές που αφορούν τ ο οργανωτικό κομμάτι του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου . Αντίθετα οι εξωτερικοί ελεγκτές αξιολογούν τ ο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου , τ ο οποίο σχετίζεται αποκλειστικά με τον λογιστικό – χρηματοοικονομικό τομέα.⁷

---

⁷ Αντώνης Παπάς, (1999), «Εισαγωγή στη Χρηματοοικονομική Λογιστική», Αθήνα: Εκδόσεις Γ. Μπένου

Συχνότητα του ελέγχου . Από την μία πλευρά, ο εσωτερικός έλεγχος εφαρμόζεται σε ολόκληρη την χρονική περίοδο , αφού έχει συγκεκριμένες αποστολές το οποίο θεσπίζεται σύμφωνα με το επίπεδο επικινδυνότητας κάθε δραστηριότητας. Από την άλλη πλευρά, ο εξωτερικός έλεγχος εφαρμόζεται με ετήσια συχνότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Το επάγγελμα του ορκωτού λογιστή

4.1 Έλεγχος - Ελεγκτικό σώμα

Όπως είναι γνωστό ένα από τα τρία (3) θεσμικά όργανα (Γενική Συνέλευση, Διοικητικό Συμβούλιο, Ελεγκτή) λειτουργίας του θεσμού της Ανώνυμης Εταιρίας, σχεδόν σε όλες τις χώρες του Κόσμου, είναι ο Ελεγκτής. Ο ρόλος αυτού του θεσμικού οργάνου, με αυξημένα μάλιστα επαγγελματικά προσόντα και ανεξαρτησία, προσωπική και λειτουργική, έχει ανατεθεί στον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή. Ο θεσμός του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή ήλθε στην Ελλάδα το 1995, ενώ με την πλήρη προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της 8ης Οδηγίας (84/253) της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν καθοριστεί τα απαιτούμενα αυξημένα προσόντα για την άσκηση του επαγγέλματος. Δεδομένου ότι το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών είναι μέλος της International Federation of Accountants (IFAC), από της ιδρύσεως της, παρακολουθεί και εφαρμόζει όπου είναι δυνατό στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα. Κατά συνέπεια, το καθορισμένο από την 8η Οδηγία πλαίσιο των επαγγελματικών προσόντων, οι κανόνες ασκήσεως του Ελεγκτικού επαγγέλματος και της επαγγελματικής δεοντολογίας και το πλαίσιο των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων της IFAC, οριοθετούν ότι το επάγγελμα του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή ασκείται μέσα στο πλαίσιο διεθνών αρχών και κανόνων.

4.2 Θεμελιώδεις Αρχές Ελεγκτικού Επαγγέλματος

Οι θεμελιώδεις αρχές του ελεγκτικού επαγγέλματος, όπως προσδιορίζονται στις διακηρύξεις και τα Ελεγκτικά Πρότυπα της IFAC έχουν ως εξής:

α). Οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές πρέπει να είναι πρόσωπα με αυξημένα επαγγελματικά προσόντα. Τα αυξημένα επαγγελματικά προσόντα ορίζονται από την 8η Οδηγία 84/253 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την οποία προσαρμόστηκε πλήρως η Ελληνική νομοθεσία, με την έγκριση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την αποδοχή του Συμβουλίου της Επικράτειας.

β). Οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές πρέπει να απολαμβάνουν πλήρους προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας (Οδηγία 84/253, Π.Δ. 226/1992).

γ). Οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές πρέπει να ασκούν το έργο τους με διαφάνεια και υπευθυνότητα, ώστε να εξασφαλίζεται η εγκυρότητα και αξιοπιστία των πορισμάτων του ελέγχου [Οδηγία 84/253, Π.Δ. 226/1992].

δ). Το ελεγκτικό έργο των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών ασκείται σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα και την ισχύουσα νομοθεσία, εσωτερική και Κοινοτική νομοθεσία (Π.Δ. 226/1992).

4.3 Προϋποθέσεις εγγραφής Ασκούμενου Ορκωτού - Ελεγκτή Λογιστή ΑΟΕ

1. Ως ασκούμενος Ορκωτός Ελεγκτής έχει την δυνατότητα να διοριστεί εκείνος που το επιθυμεί και πληροί επίσης τα απαραίτητα προσόντα και προϋποθέσεις για την συγκεκριμένη ιδιότητα:

α) Έχει την ελληνική ιθαγένεια ή είναι Έλληνας ομογενής ή υπήκοος κράτους μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με μόνιμη κατοικία στην Ελλάδα.

β) Έχει τον αντίστοιχο τίτλο σπουδών της οικονομικής, εμπορικής ή βιομηχανικής επιστήμης από τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας ή αντίστοιχο ισότιμο πτυχίο άλλης χώρας.

γ) Δεν έχει διαπράξει κάποιο ποινικό αδίκημα και εντάσσεται στα προαπαιτούμενα της σύμφωνα με το εδάφιο α της παρούσας παραγράφου ή των αλλοδαπών που έχουν το δικαίωμα εγκατάστασης στην Ελλάδα. Και,

δ). Χαρακτηρίζεται ως άνθρωπος για το ήθος και την αρετή του. Το Εποπτικό Συμβούλιο είναι αρμόδιο ως προς αυτούς τους χαρακτηρισμούς εξετάζοντας αναλυτικά τον φάκελο όλων των υποψηφίων, αλλά και μέσω προσωπικής συνεντεύξεως των ενδιαφερομένων για την θέση Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών. Η απόρριψη οποιουδήποτε υποψηφίου θα πρέπει να είναι αιτιολογημένη από το Συμβούλιο.

2. Για την ανάληψη της βαθμίδας του Δόκιμου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή ο Ασκούμενος θα πρέπει προηγουμένως να έχει την αποδεδειγμένη 2ετή εμπειρία ως ασκούμενος και να επιτύχει στις εξετάσεις της ενότητας Α σύμφωνα με το άρθρο 11 του παρόντος (αρ.1§6 του Π.Δ.341/97). Υποχρεωτική θεωρείται και γνώση οποιασδήποτε ξένης γλώσσας, στην οποία ο Ασκούμενος θα πρέπει να προσκομίσει το αντίστοιχο πτυχίο για την απαλλαγή του από αυτήν, διαφορετικά υποχρεούται στην παρακολούθηση του αντίστοιχου μαθήματος σε μία από τις επίσημες γλώσσες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

3. Για να καταλάβει ο Δόκιμος θέση ανώτερη από αυτή που ήδη κατείχε, την βαθμίδα δηλαδή του Επίκουρου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή είναι απαραίτητη ξανά η διετής εμπειρία του στην θέση του Δοκίμου, όπως επίσης απαραίτητη θεωρείται και η επιτυχία του σε όλες τις εξετάσεις της ενότητας Β, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος (αρ.1§6 του Π.Δ.341/97)

4. Στη βαθμίδα του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή διορίζεται ο Επίκουρος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, εφόσον έχει ασκήσει αποδεδειγμένα ελεγκτικό έργο επί τριετία στη βαθμίδα του Επίκουρου και έχει επιτύχει στις εξετάσεις των θεμάτων της ενότητας Γ', κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος.

5. Για τον διορισμό ως Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, Έλληνα ή υπηκόου κράτους - μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή ομογενή, απαραίτητο προαπαιτούμενο θεωρείται η κατοχή της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος του αντίστοιχου επαγγέλματος σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως επίσης να πληροί τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στα εδάφια γ και δ της παραγράφου 1 και έχει επιτύχει στις εξετάσεις που ορίζονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 11 του παρόντος (άρθρο 2 § 5 Π.Δ 121/1993).

6. Στην περίπτωση που οποιοσδήποτε από τους προαναφερόμενους, ανεξάρτητα από την βαθμίδα στην οποία είναι διορισμένος, απολέσει κατά την διάρκεια ασκήσεως του ελεγκτικού επαγγέλματος οποιοσδήποτε από τα προσόντα και τις προϋποθέσεις των εδαφίων α και β και δ, ή συντρέξουν στο πρόσωπό του τα υπό στοιχεία γ κωλύματα, διαγράφεται από το Μητρώο που προβλέπεται στο άρθρο 13 του παρόντος με αιτιολογημένη απόφαση του Εποπτικού Συμβουλίου.

7. Οι Ασκούμενοι, Δόκιμοι και Επίκουροι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές, ασκούν ελεγκτικό έργο απασχολούμενοι με σχέση ιδιωτικού δικαίου αποκλειστικά από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές ή από ελεγκτικές εταιρείες ή κοινοπραξίες Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών.⁸

4.4 Προϋποθέσεις εγγραφής ΟΕΛ από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμόν 121 το οποίο τροποποιεί το Π.Δ. 226/92 «περί συστάσεως οργανώσεως και λειτουργίας του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών καθώς και περί των ορών εγγραφής σε Ειδικό Μητρώο και ασκήσεως του επαγγέλματος του Ορκωτού Ελεγκτή» στην παράγραφο 5 του άρθρου 10. Σύμφωνα λοιπόν με αυτό, «Έλληνας ή υπήκοος κράτους - μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή ομογενής που επιθυμεί να εγκατασταθεί στην Ελλάδα προς άσκηση του επαγγέλματος του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, διορίζεται μετά από αίτησή του ως Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, εφόσον είναι κάτοχος αδείας ασκήσεως επαγγέλματος Ορκωτού Λογιστή ή Ελεγκτή σε άλλο κράτος - μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, πληροί τις προϋποθέσεις των εδαφίων γ και δ της παραγράφου 1 και έχει επιτύχει στις εξετάσεις που ορίζονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 11 του παρόντος»⁹

4.5 Επαγγελματικές εξετάσεις

Οι επαγγελματικές εξετάσεις διενεργούνται γραπτώς μια φορά κάθε χρόνο υπό την ευθύνη ειδικής Εξεταστικής Επιτροπής και υπό την επίβλεψη του Εποπτικού Συμβουλίου σε ένα ή περισσότερα εξεταστικά κέντρα. Η διεξαγωγή τους αποσκοπεί στην διακρίβωση αφενός μεν των αναγκαίων θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων στους οικείους τομείς, αφετέρου δε της ευχέρειας εφαρμογής των γνώσεων αυτών κατά τη διενέργεια του Ελεγκτικού έργου. Η σύνθεση της Εξεταστικής Επιτροπής ορίζεται με απόφαση του Εποπτικού Συμβουλίου. Οι γνώσεις των υποψηφίων

---

⁸ <http://www.soel.gr/el/>

⁹ Mulford W. Charles, 2002, The Financial Numbers Game, Detecting Creative Accounting Practices, Wiley, New York

εξετάζονται στους ακόλουθους τομείς, σε τρεις ενότητες (άρθρο 1 §7 του Π.Δ. 341/97):

Ενότητα Α

- Λογιστική 1 (Γενική λογιστική και λογιστική εταιρειών).
- Ελεγκτική 1 (Αρχές και μέθοδοι της Ελεγκτικής).
- Φορολογία 1 (Κώδικας Φορολογικών Στοιχείων).
- Στοιχεία Αστικού και Εμπορικού Δικαίου.
- Μαθηματικά και Στατιστικές Μέθοδοι.
- Μια από τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, πλην της Ελληνικής, της οποίας να αποδεικνύεται η επαρκής γνώση και ικανότητα χρησιμοποίησής της.
- Οικονομική των επιχειρήσεων, πολιτική οικονομία και χρηματοοικονομικά.
- Βασικές αρχές της οικονομικής διαχείρισης των επιχειρήσεων.

Ενότητα Β

- Λογιστική 2 (Βιομηχανική και Διοικητική λογιστική).
- Λογιστικά Πρότυπα και Σχέδια (Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, Κλαδικά Εθνικά Λογιστικά Σχέδια, Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα).
- Δίκαιο Εταιρειών και Πτωχευτικό Δίκαιο.
- Λογιστικές Εφαρμογές της Πληροφορικής.
- Ελεγκτική 2 (Εσωτερικός έλεγχος).

Ενότητα Γ

- Ελεγκτική 3 (Διαμόρφωση και διατύπωση πορισμάτων ελέγχου, ειδικοί έλεγχοι, επαγγελματική δεοντολογία).
- Λογιστική 3 (Ανάλυση οικονομικών καταστάσεων).
- Φορολογία 2 (Εξειδικευμένα θέματα φορολογίας εισοδήματος και λοιποί φόροι).
- Εργατικό δίκαιο (συμπεριλαμβανομένου του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης).
- Λογιστική 4 (Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις)

Το Εποπτικό Συμβούλιο είναι καθ' όλα αρμόδιο για τον ορισμό της εξεταστέας ύλης των παραπάνω ενοτήτων και των επαγγελματικών εξετάσεων κατόπιν εισηγήσεως του Επιστημονικού Συμβουλίου. Τα γνωστικά αντικείμενα γ, δ, ια, ιστ και ιζ αποτελούν μέρος της ειδικής γραπτής δοκιμασίας στα οποία πρέπει να επιτύχουν όλοι όσοι επιθυμούν την εγγραφή στο ελληνικό Μητρώο ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 10, για την άσκηση του επαγγέλματος τους στην Ελλάδα.

Για τις αντίστοιχες θέσεις του Δόκιμου, Επίκουρου και Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, οι εξετάσεις περιλαμβάνουν τα θέματα των ενοτήτων Α, Β και Γ. Οι έχοντες τα απαραίτητα προσόντα, προϋποθέσεις και προϋπηρεσία έχουν την δυνατότητα να εξεταστούν στα παραπάνω γνωστικά αντικείμενα με την αντίστοιχη σειρά. Όσοι από τους ενδιαφερόμενους αποτύχουν τρεις φορές στις εξετάσεις μία ενότητας αποκλείονται από τις υπόλοιπες εξετάσεις.

4.6 Σώμα Ορκωτών Λογιστών

Το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ) ιδρύθηκε με το Π.Δ 226/1992 (ΦΕΚ 120 Α') κατά νομοθετική εξουσιοδότηση του άρθρου 75 του νόμου 1969/91. Το Π.Δ 226/92 τροποποιήθηκε με το Π.Δ 121/1993 (ΦΕΚ 53 Α'), το άρθρο 18 του νόμου 2231/1994, το άρθρο τρίτο του νόμου 2257/1994, το Π.Δ 341/1997 (ΦΕΚ 232 Α') και το άρθρο 38 του νόμου 2733/1999. Με την τελευταία διάταξη του Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών μετονομάστηκε σε Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ). Το Σ.Ο.Ε.Λ λειτουργεί με τη μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Π.Δ 226/92 η σύσταση και λειτουργία του Σ.Ο.Ε.Λ αποβλέπει στην άσκηση του ελέγχου της οικονομικής διαχείρισεως των πάσης φύσεως δημοσίων και ιδιωτικών οργανισμών και επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής (ιδρύματος, εταιρείας ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου), από πρόσωπα με αυξημένα επαγγελματικά προσόντα, που ασκούν το έργο τους με διαφάνεια και υπευθυνότητα,

έτσι ώστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα και αξιοπιστία των πορισμάτων των διενεργουμένων ελέγχων, σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα Ελεγκτικά πρότυπα και τους όρους που τίθενται από την εσωτερική και την κοινοτική νομοθεσία. Για την πραγματοποίηση του παραπάνω σκοπού οι Ορκωτοί Ελεγκτές απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας, υποκείμενοι όμως στις υποχρεώσεις και τις ευθύνες που προσδιορίζονται από τις διατάξεις του παρόντος. Στους σκοπούς του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών περιλαμβάνεται και η προαγωγή της Λογιστικής και Ελεγκτικής επιστήμης. Το Σ.Ο.Ε.Λ διοικείται από επταμελές Εποπτικό Συμβούλιο, το οποίο εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση αυτού. Το Σ.Ο.Ε.Λ. αποτελείται από τους Ορκωτούς Ελεγκτές, του Επίκουρους Ορκωτούς Ελεγκτές, τους Δόκιμους Ορκωτούς Ελεγκτές και τους Ασκούμενους Ορκωτούς Ελεγκτές. Οι Ορκωτοί Ελεγκτές έχουν πλήρη τα δικαιώματα και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις του μέλους του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών και ασκούν ελεύθερα και υπό ίδια ευθύνη τις ελεγκτικές εργασίες. Οι Επίκουροι, Δόκιμοι και Ασκούμενοι Ορκωτοί Ελεγκτές βοηθούν τους Ορκωτούς Ελεγκτές στην εκτέλεση του έργου τους, ενεργώντας πάντοτε επ' ονόματι, για λογαριασμό και υπ' ευθύνη του Ορκωτού Ελεγκτή. Τα μέλη του Σ.Ο.Ε.Λ είναι εγγεγραμμένα σε μητρώα που τηρούνται από αυτό. Επίσης σε ειδική μερίδα του μητρώου είναι εγγεγραμμένες και οι εταιρείες ή κοινοπραξίες δύο τουλάχιστον Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών. Πριν από την ανάληψη των καθηκόντων τους τα μέλη του Σ.Ο.Ε.Λ δίδουν όρκο που ορίζεται στο Π.Δ. 226/92.¹⁰

4.7 Ιστορική εξέλιξη της οργανώσεως και λειτουργίας του Ελεγκτικού επαγγέλματος στην Ελλάδα

Κύριες χρονικές περίοδοι που έχουν καταλυτικό ρόλο στην ιστορική εξέλιξη της οργάνωσης και της λειτουργίας του ελεγκτικού επαγγέλματος στην Ελλάδα είναι τρεις:

- Από την αρχή της έναρξης του ελεγκτικού επαγγέλματος με το Σώμα των Ορκωτών Λογιστών το 1957. Την παρούσα περίοδο ο έλεγχος των

---

¹⁰ <http://www.soel.gr/el/>

οικονομικών καταστάσεων των Ανώνυμων Εταιρειών ήταν τυπικός εξαιτίας της μη οργανώσεως του ελεγκτικού επαγγέλματος.

- Η δεύτερη περίοδος στην οποία διακρίνεται η λειτουργία του Σώματος των Ορκωτών Λογιστών είναι από το έτος 1957 έως το 1992. Την περίοδο αυτή το ελεγκτικό επάγγελμα άρχισε να λειτουργεί με την μορφή της υποχρεωτικής ενώσεως προσώπων (επαγγελματιών ελεγκτών) σε ένα νομικό πρόσωπο. Τα μέλη του θεωρείται ότι εκτελούν δημόσιο λειτούργημα, με ελεύθερη έκφραση της επαγγελματικής γνώμης τους. Λόγω του νομικού αυτού προσώπου υπήρξε η δυνατότητα δημιουργίας ελεγκτών με υψηλό επίπεδο, οι οποίοι ήταν ικανοί να διενεργούν ουσιαστικό έλεγχο στις οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών που βρίσκονταν υπό τον έλεγχο τους.
- Η τρίτη και τελευταία περίοδος αναφέρεται στην περίοδο από το 1993 και μετά, από την περίοδο δηλαδή όπου καταργείται το Σώμα Ορκωτών Λογιστών και δημιουργούνται οι ελεγκτικές εταιρείες.

4.8 Ο ιδρυτικός νόμος του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.)

Ο Ν. 1969 θεωρείται ο ιδρυτικός νόμος του «Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών». Το άρθρο 75 του νόμου αυτού ορίζει ότι:

- Ο υποχρεωτικός έλεγχος τη οικονομικής διαχειρίσεως των ανωνύμων εταιρειών και άλλων επιχειρήσεων, ιδρυμάτων και οργανισμών, θα είναι υπό την αρμοδιότητα των Ορκωτών Ελεγκτών, καθώς απαιτούνται αυξημένα προσόντα και θα ασκείται από Ορκωτούς Ελεγκτές εγγραφόμενους σε ειδικό μητρώο (αντί των Ορκωτών Λογιστών μελών του Σ.Ο.Λ. που λειτουργούσε τότε).
- Η οργάνωση του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών θα γίνονταν με Προεδρικό Διάταγμα (πρόκειται για το Π.Δ 226/92)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΑΣΗ ΕΛΤΕ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παρουσιάζουμε στατιστικά στοιχεία τα οποία έχει δημιουργήσει η ΕΛΤΕ (Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων).

Η ΕΛΤΕ είναι η εθνική εποπτική αρχή του ελεγκτικολογιστικού επαγγέλματος η οποία είναι και αρμόδια για τη θέσπιση και την εποπτεία της ορθής και αποτελεσματικής εφαρμογής των λογιστικών και ελεγκτικών προτύπων Είναι Νομικό πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και αποστολή της είναι η συνεχής ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης του επενδυτικού κοινού στη λειτουργία του ελεγκτικού και λογιστικού θεσμού στην Ελλάδα. Βάσει το νομικού προσώπου αυτού παρατίθενται διαγράμματα για το έλεγχο που διενεργήθηκε κατά την περίοδο 2012-2013.

Τα στατιστικά προκύπτουν βάσει των ελέγχων που διενεργήθηκαν. Έτσι η ΕΛΤΕ διαχωρίζει τις ελεγκτικές εταιρείες σε 3 κατηγορίες. Στις 6 μεγαλύτερες Ελεγκτικές εταιρείες στην Ελλάδα, στα γραφεία μεσαίου μεγέθους με συνολικές αμοιβές μεγαλύτερες των ενός εκατομμυρίων ευρώ και στα μικρά ελεγκτικά γραφεία με συνολικές αμοιβές μικρότερες των ενός εκατομμυρίων ευρώ.¹¹

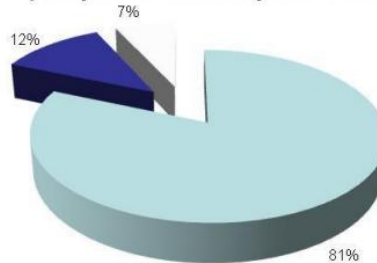
---

¹¹ <http://www.elte.org.gr/index.php?lang=el>

Στατιστικά Στοιχεία

Σύνολο δηλωθέντων υποχρεωτικών ελέγχων

Συνολικός κύκλος εργασιών εταιρειών δηλωθεισών ελέγχων (ατομικών οικονομικών καταστάσεων)

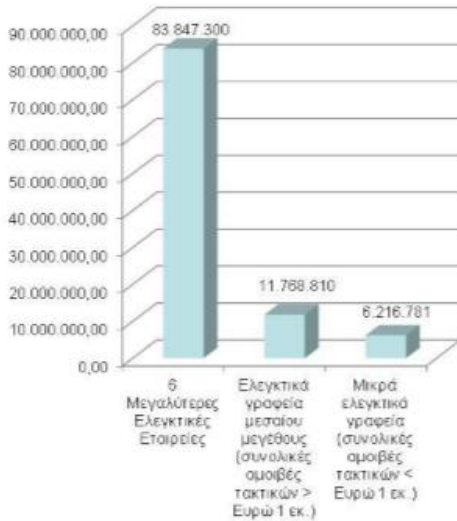

- 6 Μεγαλύτερες Ελεγκτικές Εταιρείες
- Ελεγκτικά γραφεία μεσαίου μεγέθους (συνολικές αμοιβές τακτικών > Ευρώ 1 εκ.)
- Μικρά ελεγκτικά γραφεία (συνολικές αμοιβές τακτικών < Ευρώ 1 εκ.)

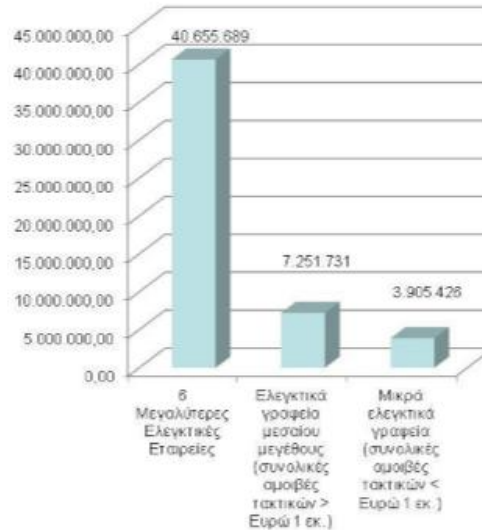
Στατιστικά Στοιχεία

Σύνολο δηλωθέντων υποχρεωτικών ελέγχων

Συνολικές αμοιβές ελέγχου οικονομικών καταστάσεων

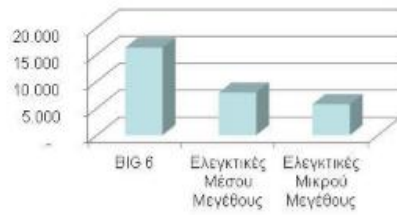
Συνολικές αμοιβές ελέγχων φορολογικής συμμόρφωσης

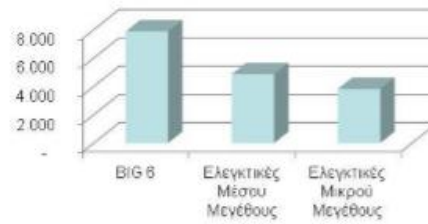
Στατιστικά Στοιχεία

Σύνολο δηλωθέντων υποχρεωτικών ελέγχων

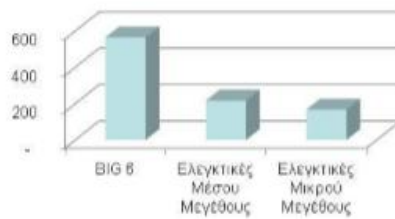
Μέση αμοιβή τακτικού ελέγχου

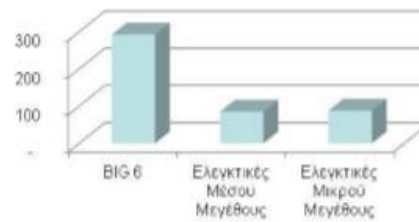
Μέση αμοιβή φορολογικού ελέγχου

Μέση διάρκεια τακτικού ελέγχου (ώρες)

Μέση διάρκεια φορολογικού ελέγχου (ώρες)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από το σύνολο της Πτυχιακής εργασίας είναι πολυδιάστατα και μας φανερώνουν πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του Ποιοτικού Ελέγχου στον Επιστημονικό κλάδο της Λογιστικής και γενικότερα της Οικονομίας, με βασικό γνώμονα την Ελεγκτική διαδικασία. Διακρίνουμε πως αυτοί οι δύο επιστημονικοί κλάδοι συνδέονται άμεσα και άρρηκτα μεταξύ τους, με απώτερο σκοπό και κύριο στόχο την εύρυθμη λειτουργία κάθε οικονομικής μονάδας για να παραχθούν ασφαλή και ουσιαστικά αποτελέσματα σύμφωνα με τις προκαθορισμένες βασικές αρχές. Παρατηρούμε πως στις περιπτώσεις όπου δεν συνυπάρχει και δεν εναρμονίζεται η Ελεγκτική με τον Ποιοτικό έλεγχο τα αποτελέσματα τα οποία προκύπτουν δεν είναι καθόλου ευχάριστα και εγκυμονούν απειλές, Οικονομικούς κινδύνους και ανεπανόρθωτες βλάβες στο εσωτερικό του εκάστοτε ελεγχόμενου φορέα. Από την άλλη πλευρά τώρα παρατηρείται πως εκτός από τις παρατυπίες στις οποίες μπορεί να προβεί μια εταιρία για διάφορους ηθελημένους λόγους, προβαίνουν σε παρόμοιες ατασθαλίες και οι Ελεγκτές οι οποίοι έχουν το χρίσμα και την υποχρέωση να φέρουν εις πέρας αμερόληπτα και με επαγγελματική ανεξαρτησία το Ελεγκτικό τους έργο και καθήκον. Αυτές οι αντιεπαγγελματικές ενέργειες καθιστούν ευάλωτους τόσο τον φορέα όπου υπόκειται τον έλεγχο όσο και την Ελεγκτική εταιρία, θέτοντας σε μεγάλο κίνδυνο την φήμη τους και τις μελλοντικές προσελκύσεις πελατών με αυτές τις αδικαιολόγητες και καθόλα νόμιμες πράξεις και συνέπειες που τις συνοδεύουν. Ανακεφαλαιώνοντας καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι για να παραχθεί υψηλής ποιότητας Ελεγκτικό έργο και παραλλήλως Ποιοτικός έλεγχος απαιτείται η άψογη συμβολή όλων των ενδιαφερομένων από τους εργαζόμενους έως τους Οικονομικούς Διευθυντές και τις αρμόδιες Ελεγκτικές Αρχές. Τα αποτελέσματα τα οποία θα προκύψουν από αυτή την άψογη συνύπαρξη είναι αναμφίβολο πως θα θέσουν τις θεμέλιες βάσεις για επιταχυμένες μελλοντικές κινήσεις.

Βιβλιογραφία

- 1) Χρήστος Καζαντζής (2006), «Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος», Αθήνα: Business Plus.
- 2) Αντώνης Παπάς, (1999), «Εισαγωγή στη Χρηματοοικονομική Λογιστική», Αθήνα: Εκδόσεις Γ. Μπένου
- 3) Αντώνης Παπάς (1999), «Εισαγωγή στην ελεγκτική», Αθήνα: Το οικονομικό
- 4) Καραμάνης Κ., 2002, Εισαγωγή στη θεωρία και πρακτική της σύγχρονης ελεγκτικής, Ι.Ε.Σ.Ο.Ε.Λ.
- 5) Mulford W. Charles, 2002, The Financial Numbers Game, Detecting Creative Accounting Practices, Wiley, New York.
- 6) www.Wikipedia.gr
- 7) Spencer Pickett K. H., 2003, The Internal Auditing Handbook, Wiley, UK.
- 8) <http://www.elte.org.gr/index.php?lang=el>
- 9) <http://www.soel.gr/el/>